

1	תיקון י"א
4	תיקון י"ב
8	תיקון י"ג

תקונא חדסר

בראשית בר"א שי"ת, ומה הוא, ששה היכלות (כנגד ששת ימי בראשית). אלה"ם, האם העליונה עליהם, שהיא היכל השביעי. וכמו שהאם העליונה הוציאה שש, כך האם התחתונה הוציאה שש, ומה הם "את השמים ואת הארץ". והם ששה כלים שנאמר בהם "כי ששת ימים עשה יהו"ה את השמים ואת הארץ", וההיכלות התחתונים הם כלים להיכלות העליונים.

בראשית בר"א שי"ת ומאי ניהו שית היכלין (לקבל שית יומי בראשית) אלה"ם אימא עלאה עליהו דאיהו היכלא שביעאה! וכמה דאימא עלאה אפיקת שית הכי אימא תתאה אפיקת שית ומאי ניהו את השמים ואת הארץ (כז ע"ב) ואינון שית מאנין דאתמר בהון כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ (שמות כ יא) והיכלין תתאין אינון מאנין להיכלין עלאין:

תיקון יא - שית היכלין - ו"ק: הכי אימא תתאה כו' - והיא שביעאה עליהו (ספר"צ יא ע"א), בהיכל ק"ק כידוע (זהר ח"א מה ע"א): ומאי ניהו את כו' - דשמים הן ו"ק, ו' היכלין, {כז ע"ג} והיכל לבנת הספיר כולל יסוד ומלכות כידוע (ע"ח שער מו פרק ג), וזהו ואת הארץ: שית מאנין - להיכלין עלאין כמו שמפרש והולך: כי ששת ימים כו' - ר"ל, דהוי ליה למכתב בששת², אלא ששת ימים עשה, אימא תתאה, ומאן ניהו, ששת הימים. ומפרש קרא את השמים כו', ואימא תתאה שבת דידהו, וכן אימא עלאה שבת דאצילות:

וכשישראל היו מתפללים, כל ההיכלות הללו היו נפתחים אליהם. וכעת בגלות נאמר בהם כל השערים ננעלו (ברכות לב ע"ב) והשכינה מחוץ להיכלה, והקדוש ברוך הוא מחוץ להיכלו, והמלאכים הממונים על התפילות מחוץ להיכליהם, זהו שנאמר "הן אראלים צעקו חוצה", ואין לתפילות מקום להיכנס, וזהו כל השערים ננעלו. אבל שערי דמעה לא

וכד ישראל הוו מצלאן כל היכלין אלין הוו מתפתחין לגבייהו [כב ע"ב] וכען בגלותא אתמר בהון כל השערים ננעלו³ ושכינתא לבר מהיכלה וקודשא בריך הוא לבר מהיכליה ומלאכיא דממנן על צלותין לבר מהיכליהון הה"ד הן אראלם צעקו חוצה (ישעיה לג ז) ולא

– מאיר התיקון –

¹ עי' לעיל הערה, ועי' כללים ח"ב נב ע"ב ז"ל: וכן אמר ג"כ הגר"א בספד"צ פ"א (ח ע"א) בד"ה בראשית ברא שית עליהו כי זהו הענין מה שהבינה נחשב מכלל הז' היכלות והיא היכל הז' כמ"ש בתיקונים ריש תיקון י"א כי הו"ק הם שית היכלין ואימא עלאה איהו היכלא שביעאה וכן בשבע רקיעין שהם וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות הוה ערבות בינה וכמ"ש ג"כ בהגהות מהר"ח בזה"ק שמות י' ע"ב ועי' דרושי אבי"ע פ"א מהד' פרקים אחרונים וזה"ק תרומה קס"ה א' וכן שבע ארצות שהם ארץ אדמה גיא נשיה ציה ארקא תבל הוה תבל בינה והוה הארץ שלנו שהיא העליון מכולם והוה בינה ועי' וזה"ק ויקרא י' ע"א וכן הוא בז' ימים כי שבת הוא בינה והגם דהרב בטע"מ פ' בהר אמר דשבת הוא מלכות וכן הוא ג"כ בתיקונים תיקון ט' שבת דאיהי שכינתא אמנם הנה הוא רק ע"י הבינה שמאיר לה כמ"ש הגר"א בספד"צ פ"א בדה"מ שביעאה עליהו כי עיקר שבת הוא בבינה יום שכולו שבת וכן אמרו ברע"מ פינחס רנ"ז א' שכינתא אתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין עלאין דאינון כח"ב כו' אבל מבינה ולעילא איהי מנוחה כו' ע"ש וברע"מ יתרו צ"ב א' תלת דרגין אינון וכלהו אקרון שבת שבת עלאה בינה שבת דיומא ז"א שבת דלילא מלכות וכלהו חד ואקרי כלא שבת וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי כו' ועכ"פ הוא כי עיקר שבת הוא מסטרא דבינה וכן הוא בכל שביעי הנה הוא מסטרא דבינה והגם שעיקרה הוא מהג"ר והיא נעלמת מאד אך ע"י שהיא אם הבנים והיא מתפשטת בהם ומשתתפת עמהם לכן היא מצטרפת עמהם ונחשבת לעולם להשביעי להם וכמ"ש כ"ז הגר"א בספד"צ פ"א בדה"מ וענין אלו התיקונים ושם עוד בדה"מ בראשית ברא שית עליהו אמנם התפשטותה בהם הרי נודע הוא כי הוא רק מטברה ולמטה שהיא לבר מגופה אבל עצמותה ועקרה היא למעלה למעלה כי היא מהג"ר ממש והיא נעלמת מאד.

² עי' זהר ח"א לא ע"א.
³ עי' ברכות לב ע"ב: ואמר רבי אלעזר מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

ננעלו, ואין מי שיפתח את השערים הללו עד שיבא בעל הדמעה, שנאמר בו "ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה", ואין ההיכל נפתח אלא בו. וזהו "ותפתח", ותפתח ודאי (שנתפתח זה) ההיכל אליו זהו שנאמר "אדנ"י שפתי תפתח". במה נפתח לו, בדמעה, זהו שנאמר "והנה נער בוכה" ומיד "ותחמל עלי".

אית לון לצלותין אתר לאעלא ודא איהו כל השערים ננעלו אבל שערי דמעה לא ננעלו ולית מאן דאפתח לון לאלין שערים עד דייתי מארי דדמעה דאתמר ביה (שמות ב ו) ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה ולית היכלא מתפתחא אלא ביה ודא איהו ותפתח ותפתח ודאי (נ"א דאתפתח האי)⁴ היכלא לגביה הה"ד (תהלים נא יז) אדנ"י שפתי תפתח במאי אתפתח ליה בדמעה הה"ד והנה נער בכה ומיד ותחמל עליו:

ושכינתא לבר מהיכליה - הן היכלין דאפיקת: וקב"ה לבר מהיכליה - הוא אימא תתאה היכל השביעי, כמש"ל (כד ע"א) מלכא בהיכליה דאיהי אדני כו': ומלאכיא כו' - הן היכלין דיצירה: אבל שערי דמעה - ר"ל, היכל השביעי בינה, שערי תשובה⁵ שהן פתוחין לעולם כמ"ש לקמן בתיובתא בבכיה כו': לאלין שערים - ר"ל, של דמעה: מארי דדמעה - ר"ל, אדם בעל הדמעות הבוכה: דאתמר ביה כו' - ר"ל, שבו נאמר נער בוכה: ותפתח - ר"ל, בינה: את הילד - ישראל: אלא ביה - בנער הזה: נ"א [דאתפתח האי] - ל"ג וכן כל נ"א שבתיקון הזה:

ועוד "ותפתח", כשישראל פותחים בתשובה בבכיה, מיד "ותחמול עליו". וזהו "בבכי יבאר", בזכות הבכיה (הדמעה) שלו יתכנסו מן הגלות (בבל). (ל"ב י' דמעה בת עין י' קטנה).

ועוד ותפתח כד ישראל פתחין בתיובתא בבכיה מיד ותחמול עליו ודא איהו בבכי יבואו (ירמיה לא ח) בזכות בכיה (נ"א דמעה)⁶ דיליה יתכנסון מן גלותא (דבבל) (בכ"י ל"ב י' דמעה בת עין י' זעירא)⁷:

ועוד ותפתח כד כו' - ר"ל, ש"ותפתח" קאי על ישראל, כמ"ש (שיה"ש רבה פ"ה ס"ג) פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח כו', וזהו ותפתח: בכי ל"ב כו' - עד זעירא ל"ג:

שיש היכל של דמעה שאין לה רשות לפתוח אלא בדמעה, ויש היכל הנגון, שאין לה רשות לפתוח אלא בנגון. ולכן דוד מתקרב לאותו ההיכל בנגון, זהו שנאמר "והיה כנגן המנגן". ויש היכל של אור שלא נפתח אלא לאדם שהיה עוסק באור התורה.

דאית היכלא דדמעה דלית לה רשו למפתח אלא בדמעה ואית היכלא דנגונא דלית לה רשו למפתח אלא בנגונא⁸ ובגין דא דוד מתקרב להווא היכלא בנגונא הה"ד (מלכים ב' ג טו) והיה כנגן המנגן ואית היכלא דנהורא דלא

– מאיר התיקון –

⁴ נמחק בגר"א.

⁵ עי' דברי רבינו לקמן נב ע"ד, שהבכיה היא על העלמת השער הנר"ן משערי הבינה ע"י שנתרחקו זה מזה. ועי' מלואים אות א.

⁶ נמחק בגר"א.

⁷ נמחק בגר"א.

⁸ עי' זהר ח"א (קפ ע"ב): הכא אית לאסתכלא בכמה סטרין חד דהא חמינן דשכינתא לא שריא באתר עציבו אלא באתר דאית ביה חדוה אי חדוה לית ביה לא שריא שכינתא בהווא אתר כמה דאת אמר (מ"ב ג טו) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים [לשון הפסוק: יד הו"ה] דהא שכינתא ודאי לא שריא באתר עציבו מנלן מיעקב דבגין דהוה עציב עליה דיוסף אסתלקת שכינתא מניה כיון דאתא ליה חדוה דבשורה דיוסף מיד (בראשית מה כז) ותחי רוח יעקב אביהם. תרגום: כאן יש להסתכל בכמה צדדים, אחד, שהנה ראינו שאין השכינה שורה במקום עצוב, אלא במקום שיש בו שמחה. אם אין בו שמחה, אין שכינה שורה באותו מקום, כמו שנאמר "ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו (יד ה') רוח אלהים". שהרי ודאי ששכינה לא שורה במקום עצוב. מנין לנו, מיעקב, שמשום שהיה עצוב על יוסף הסתלקה ממנו שכינה. כיון שבאה לו השמחה על בשורת יוסף, מיד "ותחי רוח יעקב אביהם".

מתפתחא אלא לבר נש דהוה מתעסק בנהורא
דאורייתא:

דאית היכלא כו' - קא חשיב שבעה היכלין, כסדר ד' היכלין כמ"ש לעיל, חוץ מהיכלא דנגונא
שהוא דגבורה, דחשיב קודם היכלא דנהורא חסד⁹: ובג"ד דוד כו' - דהוא מתקשר שם כידוע (והר
ח"א קמב ע"ב¹⁰): הה"ד כו' - מביא ראייה שע"י ניגון שורה רוח ה':

ויש היכל של נבואה (אהבה) שלא נפתח
אלא לאדם שהוא חכם גבור ועשיר.
ואית היכלא דנבואה¹¹ (נ"א דאהבה)¹² דלא
מתפתחא אלא לבר נש דהוה חכם גבור
ועשיר¹³:

דהוה חכם גבור ועשיר - שת"ת כליל חג"ת, וחכמה בימינא כנ"ל (ד ע"א), ועשיר ת"ת, שכד
אסתלק למעלה נקרא מלכות דך מסט' דצדיק, אבל מסט' דת"ת עשירה היא כמ"ש לקמן:

ויש היכל של יראה שנקרא היכל היראה,
שלא נפתח אלא למי שיש בו יראה.
ואית היכלא דיראה דאתקרי היכל היראה
דלא מתפתחא אלא למאן דאית ביה דחילו:

ויש היכל של עניים שלא נפתח אלא
לעניים שהיו מתעטפים לפני יהו"ה בתפלה
(בעטוף של מצוה של ציצית ותפלין)
ועליהם נאמר "תפלה לעני כי יעטוף".
(ואית היכלא דעניים דלא מתפתחא אלא
לעניים דהוו מתעטפים קדם ה' בצלותא
(בעטופא דמצוה דציצית ותפלין) ועלייהו
אתמר תפילה לעני כי יעטוף¹⁴ (תהלים קב א)¹⁵:

ויש שער של צדיקים, שלא נפתח אלא
לצדיקים, זהו שנאמר "זה השער ליהו"ה"
צדיקים יבאו בו". וזהו השער של צדיק ח"י
העולמים, שנאמר בו "ולא ראיתי צדיק נעזב
וזרעו מבקש לחם", וכעת בגלות נאמר בו
"הצדיק אבד". מה זה "אבד", אבד למלכה,
ונאמר בו "ונהר יחרב ויבש", יחרב בבית
ראשון, ויבש בבית שני, ומשום שאין לו
משלו, העניים צועקים בח"י ברכות התפלה
אל ח"י העולמים, והרי הסתלק משם
הנביעה וברכות (של כל הברכות), ואין מי
שיתן להם, והשערים האחרים סתומים,
ושער הצדיק חרב ויבש, כמו שעני חרב
ויבש, וסוד הדבר "יקוו המים מתחת השמים

– מאיר התיקון –

⁹ עי' כללים ח"א לו ע"ד בשם ספר הליקוטים פרשת וישלח, וכן הוא בשער מאמרי רשב"י סב
ע"ג שבמלכין קדמאין נחשב הגבורה לפני החסד.
¹⁰ ז"ל: כמה שירין ותושבחן אמר דוד מלכא קמי קב"ה וכלא בגין לאתקנא דרגיה ולמעבד ליה
שמא כמה דאת אמר (ש"ב ח יג) ויעש דוד שם.
תרגום: כמה שירות ותשבחות אמר דוד המלך לפני הקדוש ברוך הוא, והכל כדי לתקן את
דרגתו ולעשות לו שם, כמו שנאמר "ויעש דוד שם".
¹¹ ר"ל היכל דנצח מסטרא דת"ת, כמס"ו לב"נ דהוה חכם כו' וכמו שכתב רבינו ד"ה דהוה
(לש"ו).

¹² נמחק בגר"א.

¹³ עי' שבת צב ע"א: אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה.

¹⁴ עי' מלואים אות.

¹⁵ ז"ל להלן (גר"א).

¹⁶ עי' לעיל ג ע"ב, טז ע"ב.

¹⁷ כאן ז"ל מש"כ לעיל ואית היכלא דעניים וכו' עד כי יעטוף (גר"א).

אל מקום אחד ותראה היבשה". מאן דיהיב לון (ותרעין אחרנין סתימין)¹⁸ ותרעא דצדיק חרבה ויבשה כמה דעני חרב ויבש ורזא דמלה יקו¹⁹ המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה²⁰ (בראשית א ט):

דצדיקיא - ר"ל, דנטרין ברית: ולא ראיתי כו' - ר"ל, בזמן שאין הצדיק נעזב, אז אין זרעו הצדיקים, והעניים כו', וז"ש וכען בגלותא כו': מאי אבד - ר"ל, דהל"ל נאבד: בבית ראשון - ר"ל, בינה, שחרב מינה, דאסתלק ת"ת כרוב א' לבינה, ונשאר כרוב השני בגלות מלכות. וכן נו"ה שהן שני כרובים, שבהן הקב"ה, ת"ת, שט בח"י עולמות (ע"ז ג ע"ב) צדיק, { כז ע"ד } שט בים מלכות, אסתלק בגלות נצח עם ת"ת, דאיהו בנצח ואיהו בהוד²¹, ונשאר כרוב השני הוד עם מלכות, שעליו נאמר (איכה א יג) כל היום דו"ה²², בדרגא דיליה ביום החמישי כידוע, ולכן נקרא היכל העניים: ויבש בבית שני - מלכות, שם הוא יבש, דל"ל אלא מה שנותן לה צדיק, וז"ש בגין דל"ל מדילה: עניין צווחין כו' - כמ"ש (ישעיה מא יז) העניים והאביונים מבקשים מים ואין כו' בשביל שנהר יחרב כו', וז"ש לגבי ח"י עלמין כו' ולית מאן כו': ותרעין אחרנין כו' - ר"ל, וכן כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעא, כמו שמפרש והולך, ולית תרעא כו': אל מקום א' - כמ"ש דאסתלק ת"ת לבינה:

ולית תרעא פתיחא אלא תרעא דדמעא ומאי איהי בית עין דדמעא מינה נפקא ועלה אתמר שמרני כאישון בת עין (תהלים יז ח) ובה והנה נער בכה (שמות ב ו) לגבי קודשא בריך הוא דירחם עליה בגלותא הה"ד אתה תקום תרחם ציון (תהלים קב יד) בגין דאיהי לבת אש דאתחזיית למשה בסנה דכתיב וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה (שמות ג ב) איהי ב"ת מן בראשי"ת ודא בראשית:

ואין שער פתוח אלא שער של דמעא, ומה היא, בת עין שדמעא יוצאת ממונה, ועליה נאמר "שמרני כאישון בת עין", ובה "והנה נער בוכה" לקדוש ברוך הוא שירחם עליה בגלות, זהו שנאמר "אתה תקום תרחם ציון", משום שהיא לבת אש שנראתה למשה בסנה שנאמר "וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך הסנה", היא ב"ת מן בראשי"ת, וזה בראשית.

בת עין - מלכות מסט' דבינה²³, היכל הז', וכן היא היכל ד' כנ"ל: ובה והנה כו' - ר"ל, בשבילה: בלבת אש כו' - ר"ל, בת מן לבת, וכן לב בלב"ת, כמ"ש בתיקון שאחריו ואיהי לב כו', והוא גימ' בכי, בבכי גימ' דל, על דלותה, והן ל"ד אותיות דמילוי המילוי דאדני דל"ל מגרמה חסר א' (ובע"ח תיקון נוק' פ"ב כתב חסר יו"ד במילוי התי"ו וע"ש)²⁴ דתא"ו, והוא מקום א' הנ"ל: דאתחזי למשה כו' ואיהי בת כו' - כמו שמפרש והולך בתיקון י"ב:

תקונא תריסר

בראשית מאמר קדמאה דכלא כלילא מעשר אמירן ואיהי ל"ב אלהי"ם דעובדא דבראשית דברית אש ומסמרא דשמאלא אתייהיבת דאיהי גבורה אשא סומקא ובגין דא בלבת אש (שמות ג ב) ומשה הוה מסמרא דליואי מסמרא דיליה ממש ואמאי אתגליא

בראשית, הוא מאמר ראשון של הכל, כלול מעשר אמירות, והיא ל"ב אלהי"ם של מעשה בראשית של ברית אש. ומצד שמאל נתנה, שהיא גבורה, אש אדומה, ולכן "בלבת אש". ומשה היה מצד הלויים, מהצד שלו ממש. ולמה התגלה לו בסנה, להראות שהיתה בדוחק בין הקוצים, ועם כל זה "והסנה איננו אוכל", בשביל השושנים שהם

- מאיר התיקון -

¹⁸ נמחק בגר"א.

¹⁹ עי' לקמן בסוף תיקון מ"ב (לש"ו).

²⁰ כאן ל"ל ותרעין אחרנין סתימין (גר"א).

²¹ עי' לעיל הערה.

²² עי' לקמן פה ע"ב.

²³ עי' לעיל הערה.

²⁴ לא מופיע בכת"י, ובמודפס הוא מוסגר.

בניה, שהם ישראל שהיו עתידים להיות בגלות בין הערב רב, שהם קוצים, וזהו הסוד "כי אעשה כָּלָה בכל הגוים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה".

ליה בסנה לאחזאה דהות בדוחקא בין הקוצים ועם כל דא והסנה איננו אכל (שם) בגין שושנים דהוי בינהא דאינון ישראל דהוּו (כת ע"א) עתידין למהוי בגלותא [כג ע"א] בין ערב רב דאינון קוצים ודא איהו רזא כי אעשה כלה בכל וגו' אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה (ירמיה מו כח):

תיקון יב - מאמר קדמאה דכלא כו' - ר"ל כמ"ש (ר"ה לב ע"א²⁵) תשעה מאמרות נינהו, בראשית נמי מאמר, והן ע"ס, ואמר כאן שמאמרות הן מלמטה למעלה, מאמר הראשון מלכות, ומרומז בר"ת וס"ת בראשית בת, ומפרש כאן מ"ש בתיקון הקודם בלבת, בת לב, וז"ש ואיהי ל"ב כו': ומס' דשמאלא כו' - ר"ל, לכך כתיב בלבת אש כמו שמפרש והולך: אתיהיבת כו' - ר"ל, התורה שניתנה על פי המלכות, כמ"ש (לעיל יג ע"א) **נגע בבת כו', וניתנה ע"י גבורה, כמ"ש** (לעיל יב ע"ב²⁶) **תורה בגבורה ניתנה, כמ"ש** (שמות כ א) וידבר אלהים את כל הדברים כו': **סומקא - ר"ל, גוון אש: בגין שושנים כו' - ר"ל, כמו שושנים דנזרעין בין הקוצין, שהקוצים שמירה לשושנים, כן ישראל בגלותא בין ערב רב כדי למהר גאולתם כמו שמפרש והולך, לכן לא כלה הקוצים כדי להיות השושנים בנייהן בגלות {כח ע"א} הזה: ודא איהו רזא כו' - ר"ל, כי כבר הייתי עושה כלה בכל וגו' רק ואותך²⁷, ר"ל בשבילך לא אעשה כלה:**

הראה לו שכר הכלה (של השכינה) היא "לבת אש", בין הקוצים, שהם הרשעים, כשהם דוחקים את השכינה וישראל, השכר שלהם, כלה, יוצאת השכינה, הכלה מביניהם. ויבא חתן בשבילה, וזהו שכר הכלה, הדחק ויגאל אותם מן הגלות בשבילה. והדחק של הגלות של הערב רב לישראל, ממחר להם את הגאולה, והרפיון שלהם מעכב לישראל את הגאולה, לכן נראה למשה בלבת אש מתוך הסנה מתוך הקוצים.

אחזי ליה אנרא דכלה²⁸ (נ"א דשכינתא)²⁹ איהי לבת אש בין הקוצים דאינון חייביא כד דחקין לשכינתא וישראל אנרא דילהון כלה נפקא שכינתא כלה מבינייהו וייתי חתן בנינה ודא איהו אנרא דכלה דוחקא ויפרוק לון מן גלותא בנינה ודוחקא דגלותא דערב רב לישראל ממחר לון פורקנא ורפיון דילהון מעכב לון לישראל פורקנא בגין דא אתחזי ליה למשה בלבת אש מתוך הסנה מגו כובין:

אחזי ליה כו' - ר"ל, כלה לשון פְּלָה: כד דחקין לשכינתא וישראל כו' - ר"ל, אז נעשית השכינה כלה, שיבא חתן בשבילה, כמו שמפרש והולך: ודוחקא דגלותא - כמ"ש בזוהר במדבר (שלה דף רצט קצט ע"א)³⁰ שכלה בדגש תוך הכ' הוא פְּלָה, וברפה הוא כָּלָה, לכן דחיק גורם דחיק שהוא דגש

– מאיר התיקון –

²⁵ ז"ל: עשרה מאמרות שבהן נברא העולם הי ניהו ויאמר (ויאמר) דבראשית תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתיב בדבר ה' שמים נעשו.

²⁶ ז"ל: וכד אתנטילת מגבורה אתקריאת תורה שבעל פה דהכי אוקמוהו מארי מתניתין תורה שבעל פה מפי הגבורה ניתנה, ע"כ. אמנם בשערי אורה פב סע"ב מביא כלשון הרבינו, וכן הוא בדבריו בתז"ח יח ע"ב.

²⁷ כוונתו למאמה"כ בירמיה (ל יא): אתה אל תירא עבדי יעקב נָאָם ה' כי אֶתְּךָ אֲנִי כִי אֶעֱשֶׂה כָּלָה בכל הגוים אשר הִדְחַתִּיךָ שמה וְאֶתְּךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָּלָה וְיִסְרְתִּיךָ לְמִשְׁפַּט וְנָקָה לֹא אֶנְקְדֶּה.

²⁸ עי' ברכות ו ע"ב אגרא דכלה דוחקא.

²⁹ נמחק בגר"א.

³⁰ ז"ל: וע"ד אמר יהושע לבתר (יהושע ז ט) ומה תעשה לשמך הגדול דהא ודאי שמא דא עקרא ויסודא דכלא אתה הוא יי' ומשה אע"ג דקב"ה לא א"ל הכי ידע דהא בהא תלייא וחובה גרים (ירמיה מו כז) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כלא חד כי אתך אני הא אוקימנא כי אתי אתה לא כתיב אלא כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים וגו' (ירמיה ל יא) בכל הגוים אעשה כלה:

רב המנונא קדמאה אמר דחיקו ועאקו דישראל כמה טב וכמה תועלתא גרים לון רפיון דשאר עמין כמה בישינ גרים לון דחיקו ועאקו דישראל גרים לון דטב ליהוי ותועלתא ומאי ניהו כלה כלא דחיק:

רפיון דשאר עמין גרים לון רפיון וביש והאי איהו כלה והכי אתחזי לון דהא כל רפיון בלא דחיקו

פְּלָה, וז"ש כי אעשה כלה, ר"ל כבר עשיתי את הפְּלָה, רק שאתה מעכב שאיני רוצה לדחוק אותך ביותר, וזהו ואותך לא כו':

כשהתקרב לשם לראות המעשה הזה, אמר לו הקדוש ברוך הוא "אל תקרב הלום, של נעליך", כאן רימז שיתפשט מן הגוף שלו, שהיא נעל כלפי הגוף האחר שהתלבש [בו] כשהתקרב. ויש מי שיאמר שהוא אשתו, והכל אמת, זה וזה [ישנם].

כד אתקריב תמן למחזי עובדא דא אמר ליה הקדוש ברוך הוא אל תקרב הלום של נעליך (שמות ג ה) הכא רמז³¹ דאתפשט מן גופא דיליה דאיהו נעל לגבי גופא אחרא דאתלבש כד אתקריב ואית מאן דיימא דאיהו אתתיה וכלא קשוט דא ודא:

וכולא קשוט כו' - ר"ל, שאתלבש בגופא אחרא, מט"ט, ואזדווג בשכינה, וכל זה רמז ליה שעי" גופא עובדא דב"נ וכן אשה עובדא דב"נ אין יכולת לתקן השכינה, וכן בית המקדש שנתבנה עי" בני אדם אין לו קיום, וז"ש וכן אחזי כו':

וכן הראה לו שבית המקדש שהוא בנין של אדם שעתיד להחרב, ויבנה פעם אחרת על יד הקדוש ברוך הוא, זהו שנאמר "מעונה אלהי קדם", וכתוב "מקדש ה' כוננו ידיך", "גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון", משום שנאמר בו "ואני אהיה לה נאם יהוה חומת אש סביב".

וכן אחזי ליה דבי מקדשא דאיהו בנינא דבר נש דעתיד לאתחרבא ויתבני זמנא אחרא על ידא דקודשא בריך הוא הה"ד מעונה אלכ"י קדם (דברים לג כו) וכתוב (שמות טו יז) מקדש ה' כוננו ידיך גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון (הגי ב ט) בנין דאתמר בו ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב (זכריה ב ט):

הה"ד גדול יהיה כו' - ר"ל, הבית האחרון, הוא שיבנה לעתיד: בגין כו' - ר"ל, בשביל שיהיה מעשה ה':

נאמר בבית המקדש "בונה ירושלים וה"ה", ונאמר שם אצל אדם "ויבן יהוה" אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם", זו	אתמר בבי מקדשא בונה ירושלים ה' (תהלים קמז ב) ואתמר התם לגבי אדם ויבן ה' אלהים
--	---

– מאיר התיקון –

דהוה לון בהאי עלמא גרים לון רפיון לבתר בלא דחיקו כלה (ישעיה כח כב) כי כלה ונחרצה שמעתי כי אעשה כלה כלה ברפיון לישראל דהוה לון דחיקו ועאקו כלה (שם סא י) וככלה תעדה כליה מאן כליה אלין ישראל דאינון כלים דהאי כלה:

ישראל דהוה לון דחיקו ועאקו (עמוס ט יא) אקים את סכת דוד הנופלת סכת שלום לשאר עמין דהוה לון רפיון (צוקה) צרה וצוקה כלה ברפיון כמה דהוה לון בקדמיתא וע"ד (ירמיה ל יא) כי אעשה כלה בכל הגוים וגו' ואותך לא אעשה כלה דהא לא אתחזי לך דהא דחיק הוית בקדמיתא זמנין סגיין בדחיקו דגלותא תדיר ודחיק תהיה כלה (ס"א תרית כליה):

תרגום: ועל זה אמר יהושע אחר כך "ומה תעשה לשמך הגדול", שהרי ודאי שם זה עיקר ויסוד הכל, "אתה הוא ה'", ומשה אף על גב שהקדוש ברוך הוא לא אמר לו כך, ידע שזה בזה תלוי, והחטא גורם. "ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו'", הכל אחד. "כי אתך אני", הרי בארנו כי אתי אתה, לא כתוב אלא כי אתך אני, "כי אעשה כלה בכל הגוים וגו'" בכל הגוים אעשה כלה.

רב המנונא הראשון אמר דחק וצרות ישראל כמה טוב וכמה תועלת גרמו להם, רפיון של שאר העמים כמה רעות גרמו להם. דחק וצרות ישראל גורם להם שטוב יהיה ותועלת, ומהם כלה הכל דחוק.

רפיון של שאר העמים גורם להם רפיון ורע, וזהו כלה, וכך ראוי להם, שהרי כל רפיון בלא דחק שהיה להם בעולם הזה גורם להם רפיון אחר כך בלי דחק, כלה "כי כלה ונחרצה שמעתי", כי אעשה כלה, כלה ברפיון לישראל שהיה להם דחק וצרות, כלה "וככלה תעדה כליה". מה זה "כליה", אלו ישראל שהם כלי הכלה הזו.

ישראל שהיה להם דחק וצרות, "אקים את סכת דויד הנופלת", סכת שלום לשאר העמים שהיה להם רפיון צרה וצוקה כולה ברפיון, כמו שהיה להם בתחלה, ועל זה "כי אעשה כלה בכל הגוים וגו'" "ואותך לא אעשה כלה", שהרי אין ראוי לך, שהרי דחוקים הייתם בתחלה פעמים רבות, בדחק של גלות תמיד, ודחוק תהיה כלה (תוריש כליה).

³¹ עי' לקמן דף נד ע"א (לש"ו).

<p>את הצלע אשר לקח מן האדם (בראשית כב) דא חכמה ויביאה אל האדם דא עמוד האמצעי, הדרגה של משה. והצלע הזו, היא ודאי כלת משה, ועליה נאמר "וירא אליו מלאך יהוה בלבת אש", שהיא בת יחידה שממנה יוצא אור התורה.</p>	<p>חכמה, "ויביאה אל האדם" זה עמוד האמצעי, הדרגה של משה. והצלע הזו, היא ודאי כלת משה, ועליה נאמר "וירא אליו מלאך יהוה בלבת אש", שהיא בת יחידה שממנה יוצא אור התורה.</p>
--	--

אתמר בבי מקדשא כו' ואתמר כו' - ר"ל, המקדש הוא אשה הנ"ל, והוא אשה דמשה, ואשה הגופנית של משה אין לה קיום שהוא מקדש ראשון, אבל אשה השנית דנפקא מבין כובין, השכינה, הוא מקדש שני שיהיה לעתיד³³, כמ"ש ואני אהיה כו' חומת אש, והיא בלבת אש, היא יהיה לה קיום, לכן צוה לו, של נעלך: **דאיהי בת כו' - ר"ל,** ששה בניים של לאה ו"ק, והיא בת יחידה, והיא בת של בלבת, נשאר ל"ב, ל"ב נתיבות חכמה (ס"פ"א מ"א), כמ"ש לעיל ויבן כו', מן האדם דא חכמה: **דמנה נפיק כו' - ר"ל** אש הוא נהורא דאורייתא:

<p>כנוונא דא אתמר ותפתח ותראהו את הילד (שם ב ו) ותראהו דא שכינתא דהוה בכי בנינה מיד ותחמול עליו ודא הוא בבכי יבאו ובתחנונים אובלים (ירמיה לא ח) בתחנונים ודאי לקיימא וברחמים גדולים אקבצך (ישעיה נד ז):</p>	<p>כדוגמא זה נאמר "ותפתח ותראהו את הילד", ותראהו זו השכינה שהיה בוכה בשבילה, מיד "ותחמול עליו", וזהו "בבכי יבאו ובתחנונים אובלים", בתחנונים ודאי לקיים "וברחמים גדולים אקבצך".</p>
---	--

כנוונא דא אתמר ותפתח - חוזר למעלה בתיקון הקודם, ותפתח ותראהו כו', ומאי איהי בת עין כו', בלבת כו', ופירש כאן בלבת, בת לב, ועכשיו חוזר לענינו הראשון:

<p>בהאי זמנא כל חיון יתערוך בקלא ועופין מצפצפין בשיר לקבלא ברתא בחדוה בנגונא לקבלא קדושין מהחתן דאינון קדוש קדוש קדוש וכו' (ישעיה ו ג) ולית קדושה פחות מעשרה³⁴ וקדושין אינון מסטרא דחכמה דאיהו י' קדש ישראל לה' ראשית תבואתה (ירמיה ב ג) ראשית ודאי ומתברכין בשבע ברכאן מסטרא דאימא עלאה דאיהי ברכה ועלה אתמר להניח ברכה אל ביתך (יחזקאל מד ל):</p>	<p>בזמן הזה כל החיות יתעוררו בקול, והעופות מצפצפים בשיר לקבל את הבת בשמחה בניגון, לקבל קדושין מהחתן שהם "קדוש קדוש קדוש וכו'", ואין קדושה פחות מעשרה, והקדושין הם מצד של החכמה שהיא י', "קדש ישראל ליהוה" ראשית תבואתה", ראשית ודאי. ומתברכים בשבע ברכות מצד האם העליונה, שהיא ברכה, ועליה נאמר "להניח ברכה אל ביתך".</p>
--	---

בההוא זמנא כל כו' - כמ"ש לעיל (כא ע"א) שיר תאב כו': ועופין כו' - שהן צפרים הנ"ל (כב ע"ב): דאינון קדוש כו' - של ברכת יוצר אור, ששם אופנים וחיות שהן חיון ועופין הנ"ל: ולית קדושה כו' - ר"ל, { כח ע"ב } חכמה שהיא י' של השם, והוא ראייה שקדש הוא מסט' דחכמה כמו שמפרש והולך: **ראשית ודאי - ר"ל, חכמה שנקראת ראשית כמ"ש (תהלים קיא י) ראשית חכמה, וזהו קדש ישראל, שישראל עלו במחשבה (בר"פ א ס"ד):**

<p>ושבע ברכאן אינון בשחרית שתים לפניה ואחת לאחריה, ובערבית שתים לפניה שתים לאחריה, והם שבע ספירות שכלולות בחתן וכלה, וזהו "שמע ישראל" וגו'. הרי</p>	<p>ושבע ברכות הן בשחרית שתים לפניה ואחת לאחריה, ובערבית שתים לפניה שתים לאחריה, והם שבע ספירות שכלולות בחתן וכלה, וזהו "שמע ישראל" וגו'. הרי</p>
---	--

- מאיר התיקון -

³² עי' לעיל הערה.

³³ עי' מלואים אות ב.

³⁴ עי' ברכות כא ע"ב - כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה.

<p>וכלה ודא איהו שמע ישראל ונו' (דברים ו ד) הא הבא קדושה וברכה ויחוד³⁵ בההוא זמנא אתער דוד בכינור דאיהו מנגן מאלין³⁶ בעשרה מיני ניגונין³⁷ קדמאה באשרי ודא (בראשית):</p>	<p>כאן קדושה וברכה ויחוד, באותו זמן מתעורר דוד בכנור, שהוא מנגן מאליו בעשרה מיני ניגונים, ראשון באשרי וזה (בראשית).</p>
--	--

ואינן שבע כו' - ר"ל, שכולם מתברכין מברכה כידוע³⁸: בשחרית כו' - והן חג"ת, שת"ת כללא דילהון (זהר ח"א דו ע"א), ובערבית כו' והן נהי"ם שיסוד ומלכות כללא דילהון כידוע, סוד ערבית כידוע³⁹: ודא איהו שמע כו' - ר"ל, שמע כו' הן חמשה תיבין ה"ס חג"ת נ"ה. אחד, הוא יסוד ומלכות, א"ח יסוד ד' מלכות כידוע⁴⁰: מנגן מאליו בעשרה כו' - ר"ל, מלכות סלקא בכל ע"ס, והן עשרה ניגונין כמ"ש בתיקון שאחריו, וזהו מאליו כמ"ש (דניאל ב לד) די התגזרת אבן די לא בידין:

תקונא תליסר

בראשית, שם אשרי, וזהו "אשרי האיש",
והוא "אהי"ה אשר אהי"ה", ראש לכל
הראשים, ועליה נאמר "ראשך עליך ככרמל",
וזה תפילין של ראש. "ודלת ראשך כארגמן",
זה תפילין של יד, ובו משבחים את הבת
באשרי הזה, זהו שנאמר "באשרי כי אשרוני
בנות".
בראשית תמן אשרי ודא איהו אשרי
האיש (תהלים א א) ואיהו אהי"ה אשר אהי"ה (שמות
ג יד) רישא לכל רישין ועלה אתמר ראשך עליך
ככרמל (שיה"ש ז ו) ודא תפילין דרישא ודלת
ראשך כארגמן (שם) דא תפילין דיד וביה
משבחין לבת בהאי אשרי הה"ד באשרי כי
אשרוני בנות (בראשית ל יג):

**תיקון יג תמן אשרי - ר"ל, ניגון הראשון מן עשרה הניגונים הנ"ל בתיקון הקודם, והוא האותיות
הנשארים מן בת בתיקון הקודם, ואשרי הוא כתר, כמו שמפרש והולך, והוא מגיד מראשית אחרית
(ישעיה מו י), בת אשרי: ודא איהו אשרי כו' - מפרש לקמן (כח ע"ב) אשר לא הלך כו' זכי לאתדבק
- מאיר התיקון -**

³⁵ עי' מלואים אות.
³⁶ עי' ברכות ג ע"ב: כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח
צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו.
³⁷ עי' מדרש תהלים (מזמור א): נאמר בעשרה מיני זמר: בניצוח, בניגון, במזמור, בשיר, בתפלה,
בהלל, בברכה, בהודיה, באשרי, בהללויה [בזהר ח"ג קא ע"א, בהלל בברכ נמחקים, ובמקומו איתא
במשכיל במכתם. ובילקוט שמעוני תהלים - רמז תתעג נמחק בברכה, ובמקומו איתא: במשכיל,
ובתהלה, אמנם והלל והללויה נחשבים כא']. ועי' זהר ח"ג רכג ע"ב: למנצח, תמן נצח וכו' הוד ביה
הודו ליי' צדיק ביה רננו צדיקים ביה"ה וביה רנו ליעקב שמחה תפארת ביה הללו אל הללויה הללו
יה דתמן יה"ה בנגון ובזמר חסד וגבורה בשיר ובברכה חכמה ובינה באשרי כתר בתהלה מלכות.
תרגום: למנצח, שם נצח וכו' הוד, בו הודו לה'. צדיק, בו "רננו צדיקים בה", ובו "רנו ליעקב שמחה".
תפארת, בו הללו אל, הללויה הללו יה, ששם יה"ה. בנגון ובזמר, חסד וגבורה. בשיר ובברכה, חכמה
ובינה. באשרי כתר. בתהלה מלכות.
³⁸ עי' לקמן נח ע"ד: כיון דהדעת נחית כלהו נחיתין עמיה וכלהו מתערין עמיה, דכל האברים
מתערין עמיה
³⁹ כפל לשונו לכאורה צ"ב, "ובערבית וכו' סוד ערבית". ואפשר ד"ל מערבית, או מערב, ועי'
דברי רבינו על ס"י (ט ע"ב): ועומק מערב - הוא יסוד, שבו מתערבין כל הספירות, והוא נק' כל (זהר
ח"א לא ע"א). ולכן אמרו (ב"ב כה ע"א) שהשכינה במערב.
⁴⁰ עי' זהר ח"ב קטז ע"א: ועליה אוקמוה מארי מתניתין בחגיגה על מה העולם עומד על עמוד
אחד ששמו צדיק שנאמר (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם ובודאי איהו ברית דשבועה דעליה קיימין
א"ח ד' דאינן שמיא וארעא דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא
שמתו א"ח שמים הדא הוא דכתיב (מ"א ח ל) ואתה תשמע השמים ד' הארץ הדא הוא דכתיב (ישעיה
סו א) והארץ הדום רגלי.
תרגום: ועליו בארו בעלי המשנה בחגיגה על מה העולם עומד על עמוד אחד ששמו צדיק
שנאמר וצדיק יסוד עולם ובודאי הוא ברית של שבועה שעליו עומדים א"ח ד' שהם שמים וארץ
שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתו א"ח שמים זהו שכתוב
ואתה תשמע השמים ד' הארץ זהו שכתוב והארץ הדם רגלי.

בכתרא כו⁴¹: ואיהו אהי"ה אשר אהי"ה - שג' שמות הללו בכתר, שכלול כח"ב בג' רישין כידוע⁴², והוא ראייה שאשר הוא בכתר: רישא כו' - ר"ל, רישא אותיות אשרי, ואמר רישא לכל רישין, שחו"ב ג"כ נקראו רישין, והוא רישא להם: ראשן כו' - ר"ל, לשון אשרי כנ"ל. ודלת ראשן כו', דאתנטלת מהאי רישא ושם סליקת⁴³, וז"ש וביה משבחין לבת כו', ור"ל זהו בראשית בת אשרי כנ"ל:

מי זוכה להכנס שם "אשר לא הלך בעצת רשעים", שהיא עצה רעה מצד של עץ הדעת טוב ורע. "ובדרך חטאים לא עמד", מי זו דרך חטאים, אותה שנאמר בה "כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו'". "ובמושב לצים לא ישב", מי זה לצים, זו לילית, אמם של ערב רב שמטמאת כנדה במושבה, וכן ערב רב מטמאים במושבם את הצדיקים שיושבים ביניהם כנדה.

מאן זכי לאעלא תמן אשר לא הלך בעצת רשעים דאיהי עצה בישא מסטרא דעין הדעת טוב ורע ובררך חטאים [כג ע"ב] לא עמד מאן דרך חטאים ההיא דאתמר בה כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו' (משלי ל כ) ובמושב לצים לא ישב מאן לצים דא ליליית אמן דערב רב דאיהי מטמאה כנדה במושבה וכן ערב רב מטמאין במושבם לצדיקיא (כח ע"ב) דיתבין ביניהו כנדה:

מאן זכי כו' - חוזר למעלה, ודא איהו אשרי האיש, ואמר מאן זכי לאעלא בהאי אשרי: דאיהי עצה בישא מסט' דעין הדעת טוב ורע - ר"ל, עצת לשון עץ הדעת מסט' דרע, עצת רשעים, וזהו עצה בישא, כי המייעץ לרע מראהו לו שהוא טוב ומוליכו ברע, וכן הוא עץ הדעת טוב ורע, נחמד למראה (בראשית ב ט), כמ"ש (משלי ה ג) חלק משמן חכה ואחריתה כו': כנדה במושבה - ר"ל, זהו לשון ובמושב, מושב הזב ונדה, כמ"ש (ישעיה ל כב) תזרם כמו { כח ע"ג } דוה כו'⁴⁴:

ומי שדבק באשרי הזה, שהוא כתר וראש של התורה, נאמר בו "והיה כעץ שתול על פלגי מים" וזה עץ חיים שנאמר בו "ועלהו לא יבול", וזה תיקון הראשון.

ומאן דאתדבק בהאי אשרי דאיהו כתרא ורישא דאורייתא אתמר ביה והיה כעץ שתול על פלגי מים (תהלים א ג) ודא עין חיים דאתמר ביה ועלהו לא יבול (שם) והאי תקונא קדמאה:

ומאן דאתדבק כו' - מפרש סיפא דפסוק כי אם בתורת כו' והיה כעץ כו'⁴⁵: דאיהי כתרא ורישא דאורייתא - ר"ל, ז"ש כי אם בתורת כו' והוא רישא לאורייתא, שאורייתא מתחיל מחכמה, וזהו בתורת ה', מחכמה ששם מתחיל השם⁴⁶: והי' כעץ כו' - לא כאותו העץ שאמר למעלה עץ הדעת טוב ורע וז"ש ודא כו': על פלגי מים - ר"ל, כמ"ש בתז"ח (יא ע"ב) שג' רישין בכתר⁴⁷, בסוד אלף

– מאיר התיקון –

⁴¹ לשון זו איננה שם. אלא לכאורה כוונתו למש"כ שם בלשון זו: ומאן דאתדבק בהאי אשרי דאיהו כתרא.

⁴² עי' ע"ח שער א"א פרק ג, ז"ל, כח"ב שבהם הם ג' רישין דעתיק שהוא א"א.

⁴³ עי' דברי רבינו בפ' בספד"צ ד ע"ד ביה סליקו.

⁴⁴ זה לשון הפסוק בשלימות: "וטמאתם את צפוי פסילי כספך ואת אפדת מסכת זהבך תזרם כמו דוה צא תאמר לו". ועי' שבת פב ע"א: אמר רבי עקיבא מניין לעבודה זרה שמטמאה במשא כנדה שנאמר תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה נדה מטמאה במשא אף עבודה זרה שמטמאה במשא, ע"כ. ועי' שער המצות (פרשת שמיני), ז"ל, ענין האכילה הוא לברר האוכל מתוך הפסולת והאוכל שהוא המזון נבלע באברים והפסולת נעשה מותר ונדחה למטה כנודע ומהם נעשו הקליפות בסוד וטמאתם את צפוי פסילי כספך וגו' תזרם כמו דוה צא תאמר לו, כי הם בחינת היציאה של נקב האחור וכמ"ש בענין פעור, עכ"ל, ע"ש.

⁴⁵ ז"ל הפסוקים: כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה. והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח.

⁴⁶ עי' זהר ח"ב קכג ע"ב: ' דאיהי חכמה והכי הוא ודאי ה' אמאי איהו בינה.

⁴⁷ עי"ש דברי רבינו ד"ה אני ראשון.

יודי⁴⁸, שני יודין מים עליונים מים תחתונים ו' באמצע⁴⁹, והוא נקרא עץ החיים כידוע (זהר ח"א כו ע"ב), שתול בתוך ב' יודין, מים עליונים מים תחתונים, שהם נקראים פלגי מים (תהלים א ג) כידוע: ועלהו לא יכול - ר"ל, שאין בו רע:

<p>תנינא בשיר דא חכמה שר י' ותלת יודין אינון י' י' י' ואינון רישא וסיפא ואמצעיתא דאת י⁵⁰ ואינון רמיזין בשמא סתים דאיהו יוד ה"י וא"ו ה"י באלין תלת שבה דוד מלכא לברתא דמלכא הה"ד (תהלים קכא א) שיר למעלות ל' מעלות אינון ודאי (אינון) תלתין דרגין דבהון ברתא סלקא לגבי אבא:</p>	<p>השני, בשיר, זה חכמה, שר י'. ושלוש יודים הן י' י' י', והם ראש וסוף ואמצע של האות י', והם רמוזים בשם נסתר שהוא יוד ה"י וא"ו ה"י, באלו השלוש שבח דוד המלך את בת המלך, זהו שנאמר "שיר למעלות", ל' מעלות הן, ודאי (אותן) שלשים דרגות שבהם הבת עולה לאב.</p>
---	---

שר י' - אותיות שיר, והן אותיות אשר שבכתר, רק שם אלף, שאלף הוא בכתר, וכאן י' שחכמה הוא י' של השם (זהר ח"ב קכג ע"ב): ותלת יודין כו' - מבאר ששיר הוא בחכמה, שנאמר שיר למעלות כמו שמפרש והולך: בשמא סתים כו' - שמילוי אלפין נקרא שמא מפרש כידוע (לעיל ח ע"ב זהר ח"ג כט ע"ב), שהוא למטה בז"ת⁵¹, וזה בג' ראשונות הנסתרות כמש"ל (יט ע"א)⁵²: ל' מעלות אינון ודאי - ר"ל, כמ"ש (אבות פ"ו מ"ו) והמלכות ניקנית בל' מעלות: אינון תלתין דרגין דבהון כו' - ר"ל, ג' מדרגות (סלקא ז"א ואו"א), וכל א' כלול מעשר: (סלקא לגבי אבא - דמשם אתבניאת כמ"ש (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית כמש"ל)⁵³:

- מאיר התיקון -

48 א

49 עי' תז"ח יב ע"ד: מיין עלאי כגונא דא מיין נוקבין כגונא דא רקיע דאמצעיתא.
50 עי' לעיל הערה.

⁵¹ מ"ה הנה הוא נקרא באצילות בשם שמא מפרש, כי הוא מפורש ונגלה שם שהוא עיקר מדרגת האצילות, אבל השם ס"ג הוא נקרא באצילות בשם שמא סתים, כי הוא נסתר ונעלם שם, וכ"ז הוא משום שהוא למעלה ממדרגת האצילות כנז' (כללים ח"א נז ע"ב). באצילות רק שליטת המ"ה ור"ל המ"ה ע"י הב"ן ומשום כי שם הוא כל הגילוי רק מהשם מ"ה הנה לכך נקרא השם מ"ה בתיקונים בכמה מקומות בשם שמא מפרש שם המפורש משא"כ השם ס"ג הוא נקרא בתיקונים בשם שמא סתים משום שהוא נעלם שם (כללים ח"ב קט ע"ג, וכן ביאורים ח"ב כז ע"ג).

והגם שהרי גם א"א מתפשט ג"כ בכל האצילות וכן א"ק הנה הוא מתפשט בכל העולמות אך התפשטותם הנה הוא רק לבחי' אור א"ס עי' שער הכללים ספ"ט אשר אין לו שום תפיסה בשום שם כלל משא"כ התפשטות אור"א הנה הוא לבחי' אור האצילות והתפשטותם הנה הוא בבחי' השמות דע"ב וס"ג שהם בבחי' נשמה הכללי והחיה הכללי שהם הגדלות האמיתיות כנודע וכ"ז הוא ג"כ רק בפנימיות ובהעלם והוא מה שנקרא הס"ג בשם שמא סתים (כללים ח"ב קיח ע"ג). והרי נתבאר לנו מכ"ז גילוי האימא באות ה' ראשונה דהשם הו"ה ב"ה, וכ"ז הנה הוא ג"כ רק בבחי' עצמותה הכללי לבד, כי בזה הנה היא כלולה רק באות אחת, אבל בבחי' כחותיה הפרטיים שבה, הנה עומדת האימא בגילוי ה' אותיות דשם ס"ג, שהוא יוד ה"י וא"ו ה"י, שהם י' אותיות, כי זה מורה על המציאות דהי' ספי' שבה שבעצמותה גופה, הנה יצא כל ספי' שבה לפועל בכל תכונתה, ולכן נתגלה כל א' באות בפנ"ע, כי בעצמותה הרי היא פרצוף שלם, ונתגלה בה כל ה"ס בפרטיות. אמנם עכ"ז הנה היא רק בהגילוי דשם ס"ג לבד, שהוראתו הוא ג"כ על ההעלם, שהרי ההה"ן שבו הם במילוי יודי"ן, וכל י' הוא מורה העלם וכנ"ל פ"ב, ורק הו' שבו הוא במילוי א', וכל א' הוא אור והארה וגילוי, כי באותו הא' שם הוא השורש דהשם מ"ה שבז"א, שהוא הגילוי העיקרי שבאצילות וכמו שיתבאר לקמן פ"ד, ומשום שהוא נעשה ונבנה בהאימא, וניכר עיבורו בה, לכן נעשה הו' שבה במילוי א', משום שורש הז"א שנתגלה בה עכ"פ, אבל היא עצמה היא לעולם נעלם, וכחוראת ההה"ן שבה, שהם רק במילוי יודי"ן, ולכך נקרא גם השם ס"ג בתיקונים תמיד בשם שמא סתים (הקדו"ש לח ע"ד).

⁵² כל גילוייה דבחי' ה' ספי' שבה ובחי' הפרצוף שבה הוא רק לעצמותה לבד, אבל להזר"ן היא נעלם (הקדו"ש לח ע"ד).

⁵³ "סלקא ז"א ואו"א), וכל א' כלול מעשר: (סלקא לגבי אבא - דמשם אתבניאת כמ"ש (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית כמש"ל) - לא מופיע בכת"י.

<p>בחמש נימין דכנור דאינון חמש אזכרות דאדכיר חמש זמנין ה' בהאי מזמור חד עזרי מעם ה' (שם ב) ב' ה' שומרך (שם ה) ג' ה' צלך (שם ד) ה' ישמרך מכל רע (שם ז) ה' ה' ישמר צאתך ובואך (שם ח) ובהון מלכא אמר (נ"א אתי מלכא) לגבי כלה צהלי קולך בת גלים (ישעיה י ל) בת עשרה גלגלים דסליק בהון יו"ד ה"א וא"ו ה"א בעשרה מיני נגונין:</p>	<p>בחמשה נימין של כנור, שהם חמש אזכרות שהזכיר חמש פעמים יהו"ה במזמור הזה: אחד, "עזרי מעם יהו"ה". ב', "יהו"ה שמרך". ג', "יהו"ה צלך". ד', "יהו"ה ישמרך מכל רע". ה', "יהו"ה ישמר צאתך ובואך". ובהם המלך אומר (בא המלך) לכלה "צהלי קולך בת גלים", בת עשרה גלגלים שעולה בהם יו"ד ה"א וא"ו ה"א בעשרה מיני נגונים.</p>
--	---

בחמש נימין דכנור - עכשיו מפרש הכל האיך סלקא כל זה בשיר של כנור, ואמר בחמש נימין, וסלקא בשית דרגין דניגונא כמ"ש לקמן, וכל דרגא הוא בה' נימין, והן תלתין דרגין: **דאינון חמש אזכרות כו'** - דנגון הוא בסוד הוי"ה, כמ"ש לקמן **לקבל עשר אצבעאן כו'**: **צהלי קולך בת גלים** - ר"ל, בת גלים, מלכות, כמו שמפרש והולך, צהלי בקולך עמודא דאמצעיתא כמ"ש לקמן דסליק כך: **בת עשרה גלגלים** - ר"ל, גלגלים הם ספירות של חכמה⁵⁴, שגלגל הוא י', ושם הוא עשר גלגלים, ע"ס של חכמה, ששם ע"ס בלי מה כידוע (ס"י פ"א מ"ב), והן עשרה גלגלים שבכסא מסט' דחכמה:

<p>ובארבע חיוון דסליק (נ"א דאינון)⁵⁵ יהו"ה בשיר פשוט כפול משולש מרובע, שהוא יהו"ה, שקולו עולה כגלי הים, וגלי הים שלמעלה הם עשרה גלגלים, ועליהם נאמר "ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש", בשתי זרועות הבת.</p>	<p>ובארבע חיות שעולה יהו"ה בשיר פשוט כפול משולש מרובע, שהוא יהו"ה, שקולו עולה כגלי הים, וגלי הים שלמעלה הם עשרה גלגלים, ועליהם נאמר "ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש" (ש"ה"ש ה יד) בתריין דרועין דברתא:</p>
--	---

דסליק יהו"ה בשיר כו' - כמ"ש ל בהקדמה (ה ע"ב) שעשר גלגלים הן מילוי דאלפין, וד' חיון הם ד' אותיות הוי"ה ע"ש: **בשיר פשוט כו'** - מפרש האיך הוא בכנור, ואמר שיר פשוט כו', דהניגון הוא מורכב מה' נימין שבכנור, ואם הוא מב' נימין נקרא שיר פשוט, שפחות מב' נימין אי אפשר, ומג' נימין נקרא שיר כפול, ומד' משולש, ומה' מרובע, והן ג"כ עולין לעשר: **דקולו סלקא כגלי ימא** - ר"ל, כמו שהגלין מגביהין והולכין, כן אלו מוסיפין והולכין⁵⁶ כמ"ש (סוכה נא ע"ב) אפיק שפה ועייל שפה דמיחזי כאדווא דימא⁵⁷, ור"ל ז"ש קולך בת גלים: **וגלי ימא דלעילא כו'** - ר"ל, והוא נגד שיר פשוט כו' שעולה לעשר כנ"ל: **ידיו גלילי כו'** - ר"ל, לשון גלגלים כמו שמפרש והולך:

<p>ובהון שית פרקין ואינון שית דרגין דכרסיא שש מעלות לכסא (מלכים א' י יט) וכד סליק ו' בהון יתערון לגביה לקבלא ליה שרפים בגדפייהו הה"ד (ישעיה ו ב) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו' ומאן דסליק על גדפייהו ופרח בהון איהו ו' כליל שית תיבין דיהודא שמע ישראל (דברים ו ד) ובגיניה אתמר (קהלת י ב) כי עוף השמים וגו':</p>	<p>ובהם ששה פרקים, והם שש דרגות של הכסא, "שש מעלות לכסא", וכשעולה בהם ו', יתעוררו אליו לקבל אותו השרפים בכנפיהם, זהו שנאמר "שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו'", ומי שעולה על כנפיהם ופורח בהם, הוא ו' כולל שש תיבות היחוד של "שמע ישראל", ובגללו נאמר "כי עוף השמים וגו'".</p>
--	---

- מאיר התיקון -

⁵⁴ עי' לעיל הערה.

⁵⁵ נמחק בגר"א.

⁵⁶ ר"ל אלו עשרה מיני ניגונין הנ"ל דסליק בהון י' אותיות המילוי והד' דפשוט כפול משולש מרובע דסליק בהון ד' אותיות הפשוטים ומוסיפין והולכין למעלה שלושים מעלות (לש"ו).
⁵⁷ תרגום: הבלית החוצה בבניה של הכותל, שורה של אבנים, וכנס פנימה את השורה תחתיה. ועשה מרווחים אלו בין השורות כדי שיחזיק הכותל את הסיד שנמרח עליו.

בתרין דרועין {כח ע"ד} כו' - ר"ל, בתרשיש אותיות בתרי שש, ור"ל שידיו של עמודא דאמצעייתא ממולאים בידים שהוא סליק בהן, והיא סלקא בידיו כמו שמפרש והולך: **שש מעלות לכסא** - ר"ל, שנאמר אצל שלמה שהיתה דוגמת כסא הכבוד, כמ"ש (דבה"י א' כט כג) וישב שלמה על כסא ה': **בגדפייהו** - ר"ל, שלהם שש כנפים סליק בהון ו' על שית דרגין כמו שמפרש והולך, ושרפים הן בכסא (פער"ח שער הנהגת הלימוד א): **כי עוף השמים כו'** - ר"ל, שרפים שנאמר (ישעיהו ב) ובשמים יעופף, והן עוף השמים, ו' שנקרא שמים (זהר ח"א יח ע"א), יוליך את הקול דק"ש, ו' עמודא דאמצעייתא, וז"ש צהלי קולך כו' כנ"ל:

<p>וכד סלקא ברתא סלקא בתרין דרועוי דאינון חסד וגבורה דבהון שית פרקין דאיהו ו' ורוא דמלה שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שיה"ש ב ו):</p>	<p>וכשעולה הבת, עולה בשתי זרועותיו שהם חסד וגבורה, שבהם ששה פרקים שהוא ו', וסוד הדבר "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני".</p>
--	---

דאיהו ו' - ר"ל, עמודא דאמצעייתא כולל חו"ג כמ"ל (יז ע"ב) בהקדמה בסופו:

<p>כד סלקא האי (נ"א בהאי כ"ע) שיר סלקא בשית תיבין דאינון (דברים ו ד) שמע ישראל וגו' וכד נחתא נחתא בשית דאינון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. והנגון כשעולה, עולה בשש, וכשירוד יורד בשש, ועליהם נאמר "שוקיו עמודי שש".</p>	<p>כשעולה השיר הזה (בזה כתר עליון), עולה בשש תיבות שהן "שמע ישראל וגו'", וכשירוד, יורד בשש שהם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. והנגון כשעולה, עולה בשש, וכשירוד יורד בשש, ועליהם נאמר "שוקיו עמודי שש".</p>
---	--

וניגונא כד סליק כו' - ר"ל, שהניגון הולך ומגביה כידוע לחכמי הניגון, ואח"כ הולך ויורד, ומעלתו הן ששה מדרגות, כל א' מגביה על חברו, וכן בירידה, וזהו קול ו' דסלקא בשית ונחתא בשית: **ועלייהו אתמר שוקיו כו'** - ר"ל, שש הוא שית פרקין שבשוקיים, ובדרועין היא סלקא בשית, ובשוקין נחתא בשית:

<p>ועשרה גלגלין אינון י' דאינון לקבל עשר אצבעאן דבטשין בנגונא חמש בחמש ואינון ה' ה' דסלקין ביה⁵⁸ בשית דרגין דאיהו ו' ביה סלקין ונחתין ואיהו כגונא דסלם דאתמר ביה והנה סלם מצב ארצה וגו' והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו (בראשית כה יב) וכלא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א יד ודוד מנגן ביד (ו') איהו גופא גרפוי ה' ה' רישא דיליה י') ביה סליק קלא דנגונא:</p>	<p>ועשרה גלגלים הם י', שהם כנגד עשר אצבעות שמכים בנגון חמש בחמש, והם ה' ה' שעולים בו, בשש דרגות שהוא ו', בו עולים וירדים. והוא כדוגמת הסולם שנאמר בו "והנה סולם מוצב ארצה וגו', והנה מלאכי אלהים עולים וירדים בו". והכל יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, י"ד, ודוד מנגן ביד, (ו') הוא גוף, כנפיו ה' ה', ראשו י'), בו עולה קול הנגון.</p>
--	---

ועשרה גלגלין כו' - כאן מפרש ד' האותיות של השם: **חמש בחמש** - ר"ל, ה' אצבעאן בה' נימין, שהן ה' ה' של השם דנפקין מי', והן סלקין בי' של השם דרך ו' שהוא סלם, וז"ש דסלקין ביו"ד בשית כו' ר"ל, דסלקין לחכמה דרך עמודא דאמצעייתא: **ואיהו כגונא דסלם כו'** - ר"ל, ו': **והנה כו'** - ב' ההי"ן שנק' אלהים⁵⁹: **וכולא כו'** - ר"ל, שאמר לעיל י' גלגלין שמא מפרש, ד' חיון יהו"ה, וכולם הם י"ד, **עשרה ניגונין ושיר פשוט כו'**, וז"ש מנגן ביד, וזהו דוד גימ' י"ד: **ו' איהו גופא כו'** - ר"ל, עוף השמים שמוליך את הקול (ע"פ קהלת י ב), כולל הוי"ה, וכן קלא דניגונא כליל הוי"ה והכל, שו' עמודא דאמצעייתא כלול הוי"ה כידוע, והוא קלא, וז"ש ביה סליק כו', וכן עוף השמים בדרגא דידיה. וכלל הענין, עשרה ניגונין, נגד י' של השם, עשר גלגלים, גלי ימא דבינה

- מאיר התיקון -

⁵⁸ צ"ל בי' (לש"ו).

⁵⁹ עי' ספד"צ כו ע"ב: הוי"ה סטרא דדכר, אלהים סטרא דנוקבא.

דאשתכחו מחכמה, והן עשרה גלגלים של הכסא, ששם מקנן אמא בתלת ספיי (לעיל כד ע"ב). שש מעלות של הניגון שעולה ויורד נגד ו' של השם, שש מעלות לכסא, שבהן עולים ויורדים מלאכי אלהים. ד' שירים, שיר פשוט כו', נגד ד' אותיות הוי"ה אחוריים⁶⁰, והן ד' עמודי הכסא ד' חיון, ששה מעלות עם עמודים ד' הן י', מילוי יו"ד, והכל יו"ד במלואו. חמש נימין בחמש אצבעאן, ה' ה' של השם. והכל עולה שלשים מעלות, וכן ה' נימין בו' קלין ל' כנ"ל, ויו"ד ה"ה היא מלכות דסלקא לחכמה, ה"ה ביו"ד, וכן עשרה ניגונין בד' שירים נגד י"ד אתון של השם י' גלגלים ד' חיון:

ועוד ו', היא מנורה, ה' ה', "שלשה קני מנורה מצדה האחת וגו'". ו' מנורה באמצע, נר על ראשו י', כשורה באות ו' נעשה ז', וסוד הדבר "אירו שבעת הנרות".
ועוד ו' איהי מנרתא ה' ה' שלשה קני מנורה מצדה האחת וגו' (שמות כה לב) ו' מנורה באמצע נר על רישיה י' כד שריא באת ו' אתעביד ו' ורזא דמלה יאירו שבעת הנרות (במדבר ח ב):

ועוד ו' איהי כו' - ר"ל, שוא"ו כולל י"ד במנורה ג"כ, כמו קלא דניגונא שכולל י"ד, ומנורה הוא ג"כ בחכמה כידוע (לקמן עז ע"ב):

כנגד המנורה שהיא ו', וששה קני המנורה שהם ה' ה', שש ווי"ן. וסוד הדבר "שבעה ושבעה מוצקות", עד שעולים ל"ד, שהוא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וזהו "ודוד מנגן ביד", י"ד כנגד י"ד, ועולה ה' (קטנה) באות ו', ואחר כך עולה ו' ב', שש פעמים עשר עד שעולה לששים, והם אותיות הדבקות בקריאת שמע, שבשבילם נאמר, כל המשים רוח בין הדבקים מצננים לו גיהנם (ברכות טו ע"ב⁶¹). ושלמה אמר עליהם "הנה מטתו של שלמה ששים גבורים סביב לה" והם שומרים את מטתו, וכנגדם ששים המה מלכות, אלו זכרים ואלו נקבות, אלו של קריאת שמע שתקן משה זכרים, אלו של שלמה נקבות, ואלו בית קבול לאלה. הדרגות של שלמה הן בית קבול לדרגות של משה, וכשמתחברים הכל כאחד שלמ"ה מתהפך למש"ה.

לקבל מנרתא דאיהי ו' ושית קני מנרתא דאינון ה' ה' שית ווי"ן ורזא דמלה שבעה ושבעה מוצקות (וכריה ד ב) עד דסלקין {כט ע"א} ל"ד דאיהו יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א ודא איהו ודוד מנגן ביד (שמואל א' יט ט) י"ד לקבל י"ד וסלקא ה' (זעירא) באת ו' ולבתר סליק ו' ב' שית זמנין עשר עד דסליק לשתי ואינון אתון הדבקות בקריאת שמע דבניייהו אתמר כל המשים ריוח בין הדבקים מצננים לו גיהנם ושלמה עליהו אמר הנה מטתו של שלמה ששים גבורים סביב לה (שיה"ש ג ט) ואינון נטרין ערסיה ולקבליהו (שיה"ש ו ח) ששים המה מלכות {כד ע"א} אלין דכורין ואלין נוקבין אלין דקריאת שמע דתקין משה דכורין אלין דשלמה נוקבין ואלין בית קבול לאלין דרגין דשלמה אינון בית קבול לדרגין דמשה וכד מתחברין כלא כאחד שלמ"ה אתהפך למשה:

שבעה ושבעה כו' - ר"ל, שמנורה הוא שבעה, ו' עם י', ז', וז' ווי"ן הרי שבעה {כט ע"א} ושבעה, וז"ש שלשה קני מנורה מצדה הא' ושלשה כו', שיי"ו באמצע וב' ההי"ן מב' הצדדים כמו בעוף השמים דלעיל, ב' גדפוי מצדדים: וסלקא ה' באות ו' - ונכללת ג"כ מו', שית תיבין דבשכמ"לו: ולבתר סליק כו' - ר"ל, ונכללין שניהם מששים, וזהו שיר דסליק ל' באות ו' כנ"ל:

- מאיר התיקון -

⁶⁰ י' יה"ו יהו"ה.

⁶¹ ז"ל: תני רב עובדיה קמיה דרבא ולמדתם שיהא למודך תם שיתן ריוח בין הדבקים עני רבא בתריה כגון על לבבך על לבבכם בכל לבבך בכל לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ אמר רבי חמא ברבי חנינא כל הקורא קריאת שמע ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם שנאמר בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון אל תקרי בפרש אלא בפרש אל תקרי בצלמון אלא בצלמות.

ואינן אתונן כו' – עי' בשל"ה⁶², וע"ה כ'⁶³, שהן ט"ז אותיות דקאמר בגמ', בכל לבבך כו'⁶⁴, שמספר קטן גי' ששים: ריות בין הדבקים - שהן ו"ק דזו"נ שדבוקים באחוריים, ונותן ריות זהו הנסירה להזדווג בפנים: ושלמה עלייהו כו' - על ששים הדבקות שהן דכורין אמר ששים כו' מגבורי ישראל דלעילא, עמודא דאמצעיתא, שנטרין מטתו, וז"ש ואינן כו': ולקבלייהו כו' - ר"ל, הן נוקבין לקבל ששים דכורין:

בתקונין דארבע אתונן אתקן (נ"א אתקשר) שיר ועלייהו אתמר והנה מלאכי אלהים וגו' (בראשית כה יב) סלקין תרין ואינן (י"ה⁶⁵ ונחתין תרין ואינן ו"ה⁶⁶) וכן גלגלי ימא (נ"א יומא) סלקין בעשר ואינן יו"ד ה"א וא"ו ה"א וארבע חיון כד סלקא ברנא בשיר נשרא נטיל י' בפומא ועל רישא ו' בגופא ה' ה' בגדפהא אד"ם יו"ד ה"א וא"ו ה"א רכיב על כלא ודמות פניהם פני אדם (יהוקאל א י) דא סליק על כלא ופני אריה אל הימין לארבעתם דא יהו"ה והכי שור והכי נשר אינן מרכבה לשמא דיהו"ה ואדם על כלא:

בתקונים של ארבע האותיות נתקן (נ"א נתקשר) השיר, ועליהן נאמר "והנה מלאכי אלהים" וגו', עולים שתיים והן י"ה, ויורדים שתיים והן ו"ה. וכן גלגלי הים (היום) עולים בעשר, והן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וארבע חיות כשעולה הבת בשיר, הנשר נוטל י' בפה ועל ראשה, ו' בגוף, ה' ה' בכנפיה. אד"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רוכב על הכל, "ודמות פניהם פני אדם" זה עולה על הכל, "ופני אריה אל הימין לארבעתם", זה יהו"ה, וכך שור וכך נשר, הם מרכבה לשם יהו"ה, ואדם על הכל.

בתיקו' כו' - כנ"ל (כח ע"ב): סלקין כו' - צ"ל בהיפך, סלקין ו"ה, ונחתין י"ה, וכן הוא לקמן בסוף התיקונים בתיקון ב' (קסא ע"ב, קסד ע"ב): דא סליק כו' - ר"ל, שנאמר ודמות פניהם, ר"ל של כלם כמש"ל⁶⁷: לארבעתם דא יהו"ה והכי שור והכי נשר - ר"ל, ד' פנים של כל א' הן ד' אותיות הוי"ה כמש"ל, ג' הויות, ובכולהו ד', עשר אותיות אדם, והן תלתין דרגין הנ"ל:

בזמנא דאיהי סלקא בכל אלין תקונין איהו משבח לה הה"ד (שיה"ש ד ג) כחוט השני שפתותיך ומדברך נאוה הא תרין מיני נגונים דשבח דוד מלכא באשרי בשיר:

בזמן שהיא עולה בכל התקונים הללו, הוא משבח אותה, זהו שנאמר "כחוט השני שפתותיך ומדברך נאוה", הרי שני מיני נגונים ששבח דוד המלך: באשרי, בשיר.

כחוט השני כו' - ר"ל, שיר דילה:

– מאיר התיקון –

⁶² מסכת תמיד (נר מצוה אות כב): אלה הם המקומות אשר ראוי לקורא קריאת שמע בקר וערב לדקדק בכל הפרשיות ובפרשה ראשונה כשהולך לשכב על מטתו, והם ששים מקומות, ועליהם רמז גם כן הכתוב (שה"ש ג, ז), ששים גבורים סביב לה, כמו שכתוב בתקון ד' וזה לשונו, וסליק בעשרה שית זמנין עשר עד דסליק לששים, ואינן אתונן הדבקות בקריאת שמע, דבגינייהו איתמר כל המשים ריוח בין הדבקים מצננין לו גיהנם. ושלמה עלייהו אמר בספרו הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, ואינן נטרין ערסיה, ולקבלייהו ששים המה מלכות, אילין דכרין ואילין נוקבין, אילין דקריאת שמע דכרין, אילין דתקין שלמה נוקבין, ואילין בית קיבול לאילין, דרגין דשלמה אינן בית קיבול לדרגין דמשה, וכד מתחבר כלא חד, שלמה אתהפך למשה, עד כאן. פירוש כי אותיות שלמה הם אותיות למשה בצרוף, עד כאן לשונו.

⁶³ לכאורה ביאור הר"ת הוא "ועמק המלך כתב". ואם כן כוונתו למבואר בשער יד פרק קל"ג, וז"ל, ואמנם הדבקים של קריאת שמע הם בשמונה תיבות, שאות סוף התיבה היא עצמה האות כמו שבראש התיבה שאחריה, ואלו הם, בכל לבבך, על לבבך, בכל לבבכם, עשב בשדך, ואבדתם מהרה, על לבבכם, הכנף פתיל, אתכם מארץ, אלו האותיות הם ל"ל ל"ל ל"ל ל"ל פ"פ מ"ם עולים במספר קטן ששים.

⁶⁴ עי' לעיל הערה 61.

⁶⁵ ו"ה (גר"ל).

⁶⁶ ו"ה (גר"ל).

⁶⁷ עי' לעיל הערה.

תליטאה בברכה ודא שכינתא עלאה ועלה
 אתמר ברכי נפשי את ה' (תהלים קג א) מהאי
 אתייהבת בבר נש נשמת חיים דאתמר בה
 חמשה תקונין מה הקדוש ברוך הוא זן כל
 עלמא הכי נשמתא זנה כל גופא מה הקדוש
 ברוך הוא רואה ואינו נראה הכי נשמתא רואה
 ואינה נראית מה הקדוש ברוך הוא יושב
 בחדרי חדרים הכי נשמתא יושבת בחדרי
 חדרים מה הקדוש ברוך הוא מלא כל העולם
 (נ"א הארץ כבודו) הכי נשמתא מלאה את כל
 הגוף מה הקדוש ברוך הוא דן את כל העולם
 הכי נשמתא דנה את גופא ורוא דנשמתא
 דאיהי שוה לקודשא בריך הוא דא בינה מ"י
 ועלה אתמר ואל מי תדמיוני ואשוח (ישעיה כה)
 אל מי ודאי והא אוקמוהו מארי מתניתין
 חמשה דברים אלין חמשה ודאי בגין דאינון
 מסטרא דה' עלאה:

שלישי בברכה, וזו השכינה העליונה,
 ועליה נאמר "ברכי נפשי את יהוה", מזו
 נתנה באדם נשמת חיים שנאמר בה חמשה
 תקונים (ברכות י ע"א), מה הקדוש ברוך
 הוא זן את כל העולם כך הנשמה זנה את כל
 הגוף, מה הקדוש ברוך הוא רואה ואינו
 נראה כך הנשמה רואה ואינה נראית, מה
 הקדוש ברוך הוא יושב בחדרי חדרים כך
 הנשמה יושבת בחדרי חדרים, מה הקדוש
 ברוך הוא מלא כל העולם (הארץ כבודו) כך
 הנשמה מלאה את כל הגוף, מה הקדוש ברוך
 הוא דן את כל העולם כך הנשמה דנה את
 הגוף. וסוד הנשמה שהיא שוה לקדוש ברוך
 הוא זו בינה, מ"י, ועליה נאמר "ואל מי
 תדמיוני ואשוח". אל מ"י ודאי, והרי פרשוהו
 בעלי המשנה (ברכות י ע"א), חמשה דברים
 אלו חמשה ודאי, משום שהם מצד ה'
 העליונה.

מה הקב"ה דן כו' - בגמ' 68 הגרסא אינו כן, אלא מה הקב"ה טהור אף הנשמה טהורה: **נשמתא
 דנה כו' - וז"ש** (בדאשית ג) לא ידון רוחי באדם לעולם: **דא בינה - ר"ל**, עלה אמרו הקב"ה: **מי כו' -
 ור"ל לכך נאמר ואל מי כו', כמו שמפרש והולך:**

ואינון כלהו תקונין בלב כמה דאוקמוהו
 מארי מתניתין הלב מבין הלב רואה (מלכים א' ג
 ט) הלב שומע הא תלת (ה' איהי ממש הבל) 69
 ורוחא דפומא דסליק בה קלא ואמירה ודבורא
 דא ו' ערקין דלבא אינון כחיילין בתר מלכהון
 ורוא דמלה אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת
 ילכו (יהוקאל א יב) הכי מתנהגן ערקין דלבא
 לגבי רוחא (כגוונא דעלאין) הרי לך רוח בלב
 דנפיק מאזן שמאלא דלבא ואיהו הוה רוח
 צפונית דבטש בכנור דדוד ובהאי רוחא הוה
 בטש בחמש נימין דכנור דאינון חמש כנפי
 ריאה ובקנה סליק קול (ללבא) 70 ואיהו אש
 אוכלה מאודנא ימינא דלבא דאיהי כלפי כבד
 ומניה נפיק דבור דה"ד (ירמיה כג כט) הלא כה

והם כולם תקונים בלב, כמו שבארוהו
 בעלי המשנה הלב מבין (ברכות סא ע"א),
 הלב רואה, הלב שומע (ב"ר פ"ד ס' ד), הרי
 שלש (ה' היא ממש הבל) ורוח הפה שעולה
 בו קול ואמירה ודבור, זה ו'. עורקי הלב הם
 כמו חיילים אחר מלכם. וסוד הדבר "אל אשר
 יהיה שמה הרוח ללכת ילכו", כך מתנהגים
 עורקי הלב אל הרוח (כדוגמת העליונים) הרי
 לך רוח בלב שיוצא מאזן שמאל של הלב,
 והוא היה הרוח הצפונית שהכתה בכנור דוד,
 וברוח הזו היה מכה בחמשת הנימים של
 הכנור שהם חמש כנפי ראה, ובקנה עולה
 הקול ללב והיא אש אוכלת מאזן ימין של
 הלב שהיא כלפי כבד, וממנו יוצא דבור, זהו
 שנאמר "הלא כה דברי כאש", לולא, כנפי
 הריאה שנושבות על הלב היה שורף כל הגוף,
 המחשבה בלב, וזה י' שה' ה' הם אמירה
 ודבור, ו' קול כולל הכל.

– מאיר התיקון –

68 ז"ל: הני חמשה ברכי נפשי כנגד מי אמרן דוד לא אמרן אלא כנגד הקדוש ברוך הוא וכנגד
 נשמה מה הקדוש ברוך הוא מלא כל העולם אף נשמה מלאה את כל הגוף מה הקדוש ברוך הוא
 רואה ואינו נראה אף נשמה רואה ואינה נראית מה הקדוש ברוך הוא זן את כל העולם כלו אף נשמה
 זנה את כל הגוף מה הקדוש ברוך הוא טהור אף נשמה טהורה מה הקדוש ברוך הוא יושב בחדרי
 חדרים אף נשמה יושבת בחדרי חדרים יבא מי שיש בו חמשה דברים הללו וישבח למי שיש בו
 חמשה דברים הללו.

69 נמחק בגר"א ובמקומו איתא "הלכ יודע, וכלכ כל וגו' (חכס לז נתתי חכס) הא אינון חמש ומיניה
 מחשבה".

70 מלכא (גר"א).

דברי כאש ואי לאו כנפי ריאה דנשבין על
לבא הוה אוקיד כל גופא מחשבה בלבא ודא
י' דה' ה' אינון אמירא ודבורא ו' קלא כליל
בלא:

כלהו תיקונין בלב - {כט ע"ב} דרגא דבינה כמש"ל, ושם שריא ה' עילאה כמש"ל: ה' איהי ממש הבל - ר"ל, אתא קלילא (פיוט אקדמות) שאין בה אלא הבל כידוע, והוא אותיות הלב ה' לב: דא ו' - עם תלת הראשונים: חמש כנפי ריאה - כמ"ש (חולין מז ע"א) חמש אוני אית לריאה, והן ה"ס שמתפשטין בהן נ' תרעין דבינה מן הלב, תלתא מימינא חת"נ, ובי' משמאלא ג"ה, שת"ת נוטה לימינא כמ"ש לקמן (ל ע"א): דאיהי כלפי כבד כו' - שהאכילה מצד הכבד וזהו אש אוכלה: דנשבין על לבא - שהוא רוח אלהים⁷¹ המרחפת ע"פ המים (בראשית א ב) דריאה: דה' ה' כו' - אמירא מאודנא שמאלא, ודבורא מימינא, קלא מאמצע בקנה, מחשבה בלבא, ד' אותיות הוי"ה, ור"ל ז"ש ברכי נפשי את יהו"ה, בינה:

רביעאה במזמור ודא הוא דרועא ימינא
הה"ד מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות
עשה הושיעה לו ימינו (תהלים צח א) ועלה אתמר
הושיעה ימינך ואיהו בגלותא עם שכינתא
ואיהו תמיך לה ורזא דמלה וזרוע ה' על מי
נגלתה (ישעיה נג א) וביה אומאה דפורקנא הה"ד
נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו (שם סב ה) ועוד חי ה'
שכבי עד הבקר (רות ג יג):

רביעי במזמור, וזהו הוא זרוע ימין, זהו שנאמר "מזמור שירו ליהו"ה שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו", ועליה נאמר "הושיעה ימינך", והוא בגלות עם השכינה, והוא תומך אותה. וסוד הדבר, "וזרוע יהו"ה על מי נגלתה", ובו שבועת הגאולה, זהו שנאמר "נשבע יהו"ה בימינו ובזרוע עזו", ועוד "חי יהו"ה שכבי עד הבקר".

ורזא דמלה וזרוע ה' כו' - ר"ל, הקץ דתליא בימינא, למי נגלה, שסתום מכלל⁷²: עד הבקר - כידוע ימינא (זהר ח"ב קיט ע"ב):

ואמאי אתקרי זרוע ה' בגין דכף היד ביה י'
(ס"א יו"ד) חמש אצבעאן ה' קנה דימינא דאיהו
דרוע ו' כתף ביה ה' ודא עמודא דאמצעייתא
דאתקשר בימינא לאקמא ביה שכינתא
בגלותא ומשה דאיהו דיוקנא דעמודא
דאמצעייתא אתמר ביה מוליך לימין משה זרוע
תפארתו (ישעיה סג יב)⁷³ ואיהו בוקע מיא
דאורייתא לגבי זרע אברהם דאיהו [כד ע"ב]
ימינא למהוי ליה שם עולם ואתקשר בה'
דאברהם דאיהו חומשי תורה ובה
אשתלים משה ומיד דאשתלים אתגליא עליה
ימינא ודא הוא וזרוע ה' על מי נגלתה (שם נג א):

ולמה נקראת זרוע יהו"ה, משום שבכף היד בו י' (יו"ד), חמש אצבעות, ה' הקנה של הימין שהוא הזרוע, ו' הכתף בו ה', וזה העמוד האמצעי שנקשר בימין להקים בו שכינה בגלות. ומשה שהוא הדמות של העמוד האמצעי, נאמר בו "מוליך לימין משה זרוע תפארתו", והוא בוקע את מי התורה לזרע אברהם שהוא ימין, להיות לו שם עולם, ונקשר בה' של אברהם, שהוא חמשה חמשי תורה, ובה השתלם משה, ומיד כשהשתלם נגלתה עליו הימין, וזהו "זרוע יהו"ה על מי נגלתה".

ואמאי אתקרי זרוע ה' - ר"ל, אמאי נכלל ביה כל השם: ודא עמודא דאמצעייתא כו' - ר"ל, דעמודא דאמצעייתא כולל כל השם כנ"ל, והוא אתקשר בימינא כמו שמפרש והולך, לכן בימינא נכלל ג"כ השם: זרוע תפארתו - ר"ל, זרוע, דרועא ימינא, תפארתו עמודא דאמצעייתא, והוא לימין

– מאיר התיקון –

⁷¹ עי' זהר ח"א טז ע"א שרוח אלהים בא מבינה.

⁷² עי' לעיל יט ע"א הנסתרות לה' אלהינו.

⁷³ עי' לקמן מה ע"ד שזה הדעת מתקשר בחסד להראות אורו במלכות, ועי' עד ע"ג ד"ה בג"ד מוליך לימין: שהם גבורה ותפארת דאתכלילו כולהו בימינא.

משה: ואיהו בוקע כו' - הוא סיפא דקרא, בוקע כו', לעשות לו שם עולם, וז"ש למהוי לי כו':
 זרע - ר"ל, לשון זרוע: אברהם כו' - הוא זרוע: ה' דאברהם - דהיא מימינא, ברתא דאברהם⁷⁴:
 ובה אשתלים משה - ר"ל, עם שם הנ"ל: ודא הוא זרוע כו' - ר"ל, משה שהוא בדוגא ד"מי"י⁷⁵:

החמישי בנגון שהיא נ"ג (שתלויים), שעולות ממנו כמה נגינות הנערים מצד השמאל, שמשם רוח צפון היתה יורדת בכנור דוד, והיה מנגן מאליו, זהו שנאמר "והיה כנגן המנגן וגו'".
 חמישאה בנגון דאיהי ג"ן (דתליין) דסליק מניה כמה נגינות עולמין מסטרא דשמאלא דמתמן רוח צפון הוה נחתא בכנור דוד והוה מנגן מאליו⁷⁶ הה"ד (מלכים ב' ג' טו) והיה כנגן המנגן וגו':

ומשם יוצאים רעמים, זהו שנאמר "ורעם גבורותיו מי יתבונן", ומשם "רעה התרועעה הארץ". בתרועה מצד של מטה כלפי חסד (ר"ה יז ע"א), "מוט התמוטטה ארץ" בתקיעה, "פור התפוררה ארץ" בשברים, באותו זמן שלשת האבות מתקשרים עם גבורה, ונעשים בה תרועה שברים תקיעה, ובהם "רעה התרועעה" וגו', וזה יהיה בסוף הימים, וכל האותות הללו יהיו בארץ ישראל, משום ששם חברון, ששם קבורים האבות.
 ומתמן רעמין נפקין הה"ד (אויב כו יד) ורעם גבורותיו מי יתבונן ומתמן (ישעיה כד יט)⁷⁷ רעה התרועעה הארץ (כט ע"ב) בתרועה (מסטרא דמטה כלפי חסד)⁷⁹⁷⁸ מוט התמוטטה ארץ (שם) בתקיעה⁸⁰ פור התפוררה ארץ (שם) בשברים בהווא זמנא תלת אבהן מתקשרין בגבורה ואתעבידו בה תרועה שברים תקיעה ובהון (רעה התרועעה וגו')⁸¹ ודא יהא בסוף יומיא וכל אתין אלין בארעא דישראל יהון בגין דמתן חברון דאבהן תמן קבורים:

ומתמן רעמין כו' - ר"ל, קלין, ור"ל שקלין מסט' דגבורה: ומתמן רעה כו' - ר"ל, תש"ת מסט' {כט ע"ג} דחג"ת, כלם בגבורה כמו שמפרש והולך: מסט' דמטה כו' מוט כו' בתקיעה - ר"ל, מוט לשון מטה כלפי חסד, ור"ל שכולם יהא בגבורה, רק שמוט בתקיעה הוא מטה כלפי חסד, ולכך הוא רק התמוטטה הארץ: ואתעבידו כו' - שכולם הם קלא דכליל אמ"ש⁸², וקלא מסט' דגבורה כנ"ל: בארעא דישראל כו' - ר"ל, וז"ש הארץ, ארץ ישראל:

הששי הללויה הללוהו, וזה ה"ו, עליו נאמר "ליל שמורים הוא ליהו"ה", וזהו העמוד האמצעי. וסוד הדבר, "השמיעו הללו" ואמרו הושע יהו"ה את עמך את שארית ישראל, לקיים את הנאמר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".
 שתיתאה הללויה הללוהו ודא ה"ו עליה אתמר (שמות יב מב) ליל שמורים הוא לה' ודא איהו עמודא דאמצעיתא ורוא דמלה השמיעו הללו (ירמיה לא ו) ואמרו (שם) הושע ה' את עמך

– מאיר התיקון –

⁷⁴ עי' לעיל הערה.
⁷⁵ עי' דברי רבינו לקמן קמא ע"ב: וזהו מי כו' ודרש על מרע"ה והוא בינה בן י"ה שהוא הדעת שהוא בינה.
⁷⁶ עי' לעיל כח ע"ב ד"ה מנגן מאליו.
⁷⁷ רעה התרועעה הארץ פור התפוררה ארץ מוט התמוטטה ארץ.
⁷⁸ נמחק בגר"א.
⁷⁹ ז"ל: בית הלל אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד.
⁸⁰ כאן ז"ל מסטרא דמטה כלפי חסד (גר"א).
⁸¹ עלה אלהים בתרועה (גר"א).
⁸² אש מים רוח, עי' זהר ח"ג רפג ע"א: דאורייתא בקלא דצלותא בקול דשופר קלא איהו רומ"ח לגביה ודא קול השופר קול דעמודא דאמצעיתא דאיהו כליל אשא מיא ורוחא דאינון תלת אבהן דבהון ה"ו ה' באברהם י' ביצחק.
 תרגום: בקול התורה בקול התפלה בקול השופר קול שהוא רומ"ח אליו וזה קול השופר קול העמוד האמצעי שהוא כולל אש מים ורוח שהם שלשה אבות שבהם ה"ו ה' באברהם י' ביצחק.

את שארית ישראל לקיים קרא (מיכה ז טו) כימי
צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות:

הללויה הללויה - ר"ל, עמודא דאמצעיתא שכלול יהו"ה, וזהו הללו י"ה הללו ו"ה: ודא הו
- ר"ל, הו מלשון הוא, שקאי על עמודא דאמצעיתא, וז"ש עלה כו', הוא לה' שהוא עמודא
דאמצעיתא יהו"ה: ורזא כו' - ר"ל, שנאמר הללו כו' יהו"ה:

וסוד הדבר "מ"ה ש"היה ה"וא ש"יהיה",
ובו "מ"מכון ש"בתו ה"שג"ח", משום שהוא
הדמות של העמוד האמצעי, באותו זמן
מתקיים סוד המשנה שאמר (פסחים יא
ע"ב) אוכלין כל ארבע, ותולין כל חמש,
שהיינו האלף החמישי, ושורפים בתחלת
שש, שהוא האלף הששי.

ורזא דמלה מ'ה ש'היה ה'וא ש'היה (קהלת א
ט) וביה מ'מכון ש'בתו ה'שג"ח (תהלים לג יד) בגין
דאיהו דיוקנא דעמודא דאמצעיתא בההוא
זמנא אתקיים רזא דמתניתין דאמר אוכלין כל
ארבע ותולין כל חמש דהיינו אלף חמישי
ושורפין בתחלת שש דאיהו אלף שתיתאה:

ורזא דמלה מה כו' - ר"ל, ר"ת משה, וביה כו', ג"כ ר"ת משה:

וכדי שלא יפרידו בין שש שהוא העמוד
האמצעי, ובין שבע שהיא בת זוגו, צריך
לבער שאור וחמץ, שהם ערב רב, שלא יראו
בין שש שהוא ו', ובין שבע שנאמר בה "שבע
ביום הללתיך", משום שערב רב הפרידו בין
שש לשבע במתן תורה, כמו שנאמר "וירא
העם כי בושש משה", ופרשוהו בשש, בשש
השעות הללו עשו את העגל, והפרידו בין
ו"ה, שהם שש לשבע, כך יפריד אותם
הקדוש ברוך הוא בין שש לשבע.

ובגין דלא יפרישו בין שש דאיהו עמודא
דאמצעיתא ובין שבע דאיהו בת זוגיה צריך
לבער שאור וחמץ דאינון ערב רב דלא
יתחזיין בין שש דאיהו ו' ובין שבע דאתמר בה
שבע ביום הללתיך (תהלים קיט קסד) בגין דערב
רב אפרישו בין שש לשבע במתן תורה כמה
דאת אמר (שמות לב א) וירא העם כי בשש משה
ואוקמוה בשש באלין שית שעתין עברו ית
עגלא⁸³ ואפרישו בין ו"ה דאינון שש לשבע הכי
יפריש לון קודשא בריך הוא בין שש לשבע:

**בגין כו' - ר"ל, וז"ש הללו כו' הושע ה', עמודא דאמצעיתא: הכי יפריש לון כו' - ר"ל, שלא
מצאו בין אלף הששי לאלף השביעי:**

שבגללם היתה מצה פרוסה לחם עני, עני
ודאי. ובאותו זמן תהיה שלמה, כמו
שחברתה שהיא מצה שלמה, זהו שנאמר
"והיה אור הלבנה כאור החמה", ולמה היתה
מצה פרוסה, משום שהסתלק ממנה ו', הרגל
שלה להיות לה כמצוה, ומצה פרוסה נשארה
ד', ולכן מצה פרוסה ד', מצה שלמה ה', לכן
אומרים הלל גמור והלל שאינו גמור בפסח,
כנגד מצה שלמה ומצה פרוסה.

דבגניניהו הוות מצה פרוסה לחם עני⁸⁴
(דברים טו ג) עני ודאי ובההוא זמנא תהא שלימה
כגוונא דחברתה דאיהו מצה שלימה הה"ד
(ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה
ואמאי הות מצה פרוסה בגין דאסתלק מנה ו'
רגל דילה למהוי ליה כמצוה ומצה פרוסה
אשתארת ד' ובגין דא מצה פרוסה ד' מצה
שלימה ה' בגין דא אמרין הלל גמור והלל

– מאיר התיקון –

⁸³ עי' ב"ר (פ"ח סי' ו): ויהיו שניהם ערומים אמר רבי אליעזר שלשה הן שלא המתינו בשלותן
שש שעות ואלו הן אדם וישראל וסיסרא אדם שנאמר ולא יתבששו לא באו שש שעות והוא בשלותו
וישראל שנאמר (שמות לב) וירא העם כי בשש משה כי באו שש שעות ולא בא משה סיסרא שנאמר
(שופטים ה) מדוע בשש רכבו לבא בכל יום היה למוד לבא בשלש שעות בארבע שעות ועכשיו באו
שש שעות ולא בא הוי ולא יתבוששו והנחש היה ערום לא היה צריך קרא לומר אלא ויעש ה' אלהים
לאדם ולאשתו וגו' אמר ר' יהושע בן קרחה להודיעך מאי זו חטייה קפץ עליהם אותו הרשע מתוך
שראה אותן מתעסקין בדרך ארץ ונתאוה לה אמר רבי יעקב דכפר חנין שלא להפסיק בפרשתו של
נחש.

⁸⁴ עי' מלואים אות.

שאינו נמור בפסח לקבל מצה שלימה ומצה פרוסה:

דבגינייהו הות כו' - כמו שמפרש והולך, דוא"ו רגל הה' אתפרש ונעשית ד', לשון דלת⁸⁵, עני. וזהו לחם עני, וזהו בין שש לשבע, שש הוא ו', שבע הוא ז', מלכות בת שבע (זהר ח"א רלו ע"א): **כאור החמה -** בינה ה' שלימא⁸⁶: **כמצוה -** ר"ל, מצה הוא ד', ועם ו' נקראת מצוה, (ולכן כלילה הראשונה נקראת מצוה), כי הוא בסוד ה' עילאה בינה כמ"ש לקמן, ולכן בו היתה אור הלכנה כאור החמה⁸⁷ (ישעיה ל כו) לילה כיום יאיר⁸⁸ (תהלים קלט יב): **הלל גמור -** ביום ראשון שהוא מסט' דבינה כמ"ש בתז"ח (יד ע"ב) שיום הראשון של פסח הוא מסט' דבינה:

ואומרים מרור על שם ו' שנפרד מה', וזה גרם לה ש"וימרו את חייהם", הוא מרור והיא מרה, זהו שנאמר "קראן לי מרא כי המר שד"י לי" בעבודה קשה בקושיה, בחומר בקל וחומר, בין אומות עובדי כוכבים העולם.

(ואמרינן) מרור על שם ו' דאתפרש מן ה' ודא גרים לון דוימרו את חייהם (שמות א יד) איהו מרור ואיהו מרה הה"ד (רות א ב) קראן לי מרה כי המר שד"י לי בעבודה קשה בקשיא בחמר בקל וחמר בין אומין פלחי כוכביא דעלמא:

איהו מרור כו' - ר"ל, מרור לשון זכר, ומרה לשון נקבה:

ומי גרם זה, י' מן שד"י, הרושם של הברית שנתן משה בערב רב, לכן ירד משה מדרגתו, זהו שנאמר "לך רד כי שחת עמך", עמך ולא עמי, ועל ידו עתידה השכינה להתייחד עם הקדוש ברוך הוא, משום שהוא הפריד אותם, צריך לייחד אותם לתקן במה שחטא. קמו כל החברים ונשקו אותו ואמרו, אם לא באנו לעולם אלא לשמוע את זה די.

ומאן גרים דא י' מן שד"י רשימו דברית דיהיב משה בערב רב בגין דא נחית משה מדרגיה הה"ד (שמות לב ז) לך רד כי שחת עמך עמך ולא עמי ועל ידיה עתידה שכינתא ליחדא עם קודשא בריך הוא בגין דאיהו אפריש לון צריך ליחדא לון לתקנא במה דחאב קמו כלהו חבריא ונשקו ליה ואמרו אי לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די:

ומאן גרים דא י' כו' - ר"ל, וז"ש המר שד"י כו' לך לא נשלמו בפסח:

השביעי בנצח שהוא נצח ישראל, ועליו נאמר "וגם נצח ישראל לא ישקר", ועליו נאמר "למנצח על אילת השחר", "למנצח על השמינית", מי השמינית הוד, והוא נצח עליה.

שביעאה בנצח דאיהו נצח ישראל ועליה אתמר (שמואל א' טו כט) וגם נצח ישראל לא ישקר ועליה אתמר (תהלים כב א) למנצח על אילת השחר (שם יב א) למנצח על השמינית מאן שמינית הוד ואיהו נצח עליה:

נצח ישראל לא ישקר - שבדרגא { כט ע"ד } דיליה, באלף השביעי לא שלטא שיקרא, כנ"ל אוכלין כל ד' כו'. והענין כי הפירוד נעשית בה', אלף החמישי, דרגא דהוד, כל היום דו"ה (איכה א⁸⁹), אבל ד' דה' לא נעשה בו פירוד, לכן אוכלין כל ד', וכן ו' של ה' בו שורפין כל שש כמ"ש ל:

- מאיר התיקון -

⁸⁵ עי' ספד"צ ל ע"א ה' ד' הוית.
⁸⁶ כאשר רבינו מזכיר גם בינה וגם מלכות, כוונתו לירידת מוחין דגדלות לז"א אשר שורשו הוא בבינה, והוא תוספת דעת, הגורם זיווג למלכות...
⁸⁷ עי' לעיל יז ע"ב כא ע"א, כה ע"א.
⁸⁸ עי' לקמן פג ע"א.
⁸⁹ עי' לקמן פה ע"ב ושער רפ"ח פרק ה' ז"ל: סוד החיצונים הנקרא שקר, ואין לו ב' רגלים שהם נו"ה רק רגל א' שהוא הוד לבד, ושם יש לו אחיזה בסוד הו"ד דו"ה, כמ"ש (איכה א יג) כל היום דוה, ובו נחרב הבית באלף ה' הרמוז בהוד.

למנצח על אילת השחר - כמ"ש בר"מ פ' משפטים (ק"ט ע"ב) דאילת השחר אעילת רישא בין ברכהא שהן נר"ה, וזהו למנצח ע"ש⁹⁰:

תמינאה בהודאה וביה הוה משבח דוד הודו לה' ודא הוד ודאי למנצח הודו בהון רמיוזין נצח והוד ואינון [כה ע"א] נסין וביה שבת משה אז הה"ד (שמות טו א) אז ישיר משה בגין דאיהו הוד דיהיב למשה (ישעיה נח ט) אז תקרא וה' יענה⁹¹ ואיהו (נ"א ואינון) תמניא יומין דמילה (ובתריה ברית דאיהו יסוד צדיקא דעלמא) וביה אתגליא י' דמילה עשיראה לעשר ספירן (*ואיהו) הוד תמניא יומי דחנוכה לארבעה ועשרין יומין דאינון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ומיד דעלה זית טרף בפיה (בראשית ח יא) שריא כ"ה על ישראל בכ"ה בכסלו ואלין אינון כ"ה אתוון דיחודא דאינון שמע ישראל וגו' (דברים ו ד) ודא איהו חנוכה חנו"ה כ"ה:

השמיני בהודאה, ובו היה משבח דוד "הודו ליהו"ה", וזה הוד ודאי, למנצח הודו, בהם רמוזים נצח והוד, והם נסים, ובו שבח משה "אז", זהו שנאמר "אז ישיר משה", משום שהוא הוד שניתן למשה, "אז תקרא ויהו"ה יענה", והוא שמונה ימי מילה, ואחריו ברית שהוא יסוד צדיק העולם, ובו התגלה י' של מילה, עשירי לעשר ספירות. והוא הוד, שמונה ימי החנוכה, לעשרים וארבע ימים שהם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ומיד ש"עלה זית טרף בפיה", שורה כ"ה על ישראל, בכ"ה בכסלו, ואלו הם כ"ה אותיות היחוד שהם "שמע ישראל" וגו', וזה הוא חנוכה חנו"ה כ"ה.

ואינון נסין - כידוע⁹² בסוד חנוכה ופורים כרובים בנס כו'⁹³: אז כו' - ר"ל, הוד ספירה שמינית כנ"ל, וזהו אז, א' כתר על ז' מחכמה עד הוד: הוד דיהיב למשה - כמ"ש (שמות לד כט) קרן עור פני משה, והוא קרן אחת שהיה לו במצחו⁹⁴ משתי הקרנים כידוע, וז"ש (במדבר כו כ) ונתתה מהודך עליו, שממנו פני יהושע כפני לבנה (ב"ב עה ע"א): ואיהו תמניא כו' - ר"ל, שהברית אתכליל מח' ספירות שעל גביו: י' דמילה - מלכות ברית קודש, כידוע (יט ע"א): ומיד דעלה זית כו' - ר"ל, שמן דנרות דחנוכה (ע"י זהר ח"ג סא ע"א):

אבל נצח אתמר ביה ותנח התיבה בחדש השביעי (בראשית ח ד) בגין דנצח ביה רמיוז נח צדיק וביה והמים גברו מאד (שם ז יט) כד לא נטרין ישראל ברית מילה מתגברין אומין

אבל בנצח נאמר "ותנח התיבה בחדש השביעי", משום שנצח בו רמז נח צדיק, ובו "והמים גברו מאד", כשלא שומרים ישראל ברית מילה מתגברים אומות עובדי כוכבים, וכששומרים אותו נאמר בהם "והמים היו הלך וחסור עד החדש העשירי", זה י' של

– מאיר התיקון –

⁹⁰ ע"י מלואים אות ג.

⁹¹ וכתרי' ברית כו' דעלמא ואיהו תמניא כו' (גר"א).

⁹² ע"י דברי רבינו תז"ח א ע"ב: דעליהו שריא נס - ר"ל שאמרו (שבת קד ע"א) מ' וס' שבלוחות בנס כו' [היו עומדים]. והלוחות הן נר"ה, ולפיכך חנוכה ופורים שבהן נעשו נסים הן נר"ה. וע"י עץ חיים (שער הכללים יא): מן הפה של אמא יוצא הבל המקיף לז"א כולו ואין הבל זה יוצא ומקיף לז"א רק בעת שרביע' על בניה כדי לתת לו קיום וחיות לז"א. וכאשר מסתלק מעל בנין גם אותה הארה מסתלקת מז"א. כפי זה לא היה אפשר להיות לו קיום לז"א לולי ע"י נס וזהו בנס היו עומדין. וסוד הנס הזה המעמידן ומקיימם לזו"ן באותה שעה שאמא מסתלקת מעליהן כדי להזדווג עם אבא ונס זה הוא הנותן קיום להם והעמדה והוא שם מ"ה דאלפין מקיים ומעמיד לז"א. ושם אדנ"י גימ' ה"ס מעמיד לנוק' וב' שמות אלו מ"ה וה"ס גימ' נ"ס. כי מ"ס שבלוחות שהם ז"א הנק' מ"ס הם עומדין בנס שהם כמנין ב' שמות הנ"ל.

⁹³ ע"י יומא כא ע"א: כרובים בנס היו עומדין.

⁹⁴ ע"י שבת כח ע"ב: תחש שהיה בימי משה בריה בפני עצמה היה ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה הוא אם מין בהמה הוא וקרן אחת היתה לו במצחו ולפי שעה נזדמן לו למשה ועשה ממנו משכן ונגזז מדקאמר קרן אחת היתה לו במצחו שמע מינה טהור היה. וע"י לעיל י ע"ב: תרין רצועין נצח והוד דאחידין בה' עלאה והקרנים גבוהות (דניאל ח ג) והאחת גבוהה מן השנית, וע"י יא ע"א: שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו. וע"י תז"ח מג ע"ד: קרן אחת הוה לה במצחה והאי איהו קרן היובל דמנה קרן פני משה.

מילה שהוא מלכות, העשירית לעשר ספירות וזהו "את קשתי נתתי בענן" שהוא הברית. פלחי כוכביא וכד נטרין ליה אתמר בהון והמים היו הלוך וחסור עד החדש העשירי (שם ה ה) דא י' דמילה דאיהו מלכות עשיראה לעשר ספירן ודא איהו את קשתי נתתי בענן (שם ט יג) דאיהו ברית:

בחדש השביעי - נצח ספירה השביעי:

ויעקב בההיא (נ"א בהאי) ירכא אתמר ביה והוא צולע על ירכו (בראשית לב לא) דפרח מניה י' ואשתאר עקב ורוא דמלה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב (שם ג טו) כד אשתלימת סוכה בירך דילה אתמר ביעקב ויבא יעקב שלם (שם לג יח) ויעקב ודאי איהו דיוקנא דעמודא דאמצעייתא מסטרא דלבר והא משה תמן הוה אלא מסטרא דלנאו הוה דא מגופא ודא מנשמתא⁹⁵ ובגין דא תרין ירכין דעמודא דאמצעייתא אינון נצח והוד:

ויעקב באותה ירך נאמר בו "והוא צולע על ירכו", שפרחה ממנו י' ונשאר עקב. וסוד הדבר "הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב", כשנשלמה סוכה בירך שלה, נאמר ביעקב "ויבא יעקב שלם", ויעקב הוא ודאי דמותו של העמוד האמצעי מצד החיצוני, והרי משה היה שם אלא מהצד שלפנים היה, זה מהגוף וזה מהנשמה, ולכן שתי הירכים של העמוד האמצעי הם נצח והוד.

בההיא ירכא כו' - ר"ל, בהוד והוא באלף החמישי כנ"ל: דפרח מיניה י' - ר"ל, י' דמילה שהוא קלקול הירך כנ"ל: עקב - ר"ל, שליטא דנחש כמו שמפרש והולך: כד אשתלימת סוכה - ר"ל מלכות, ור"ל ז"ש ויבא יעקב שלם, וכתוב לעיל מיניה ויעקב נסע סכותה: דא מגופא - כלל הוי"ה, ומשה מנשמתא כלל מילוי דמ"ה⁹⁶: ובגין דא כו' - ר"ל, שלם הוא בתרין ירכין:

ומתי יהיה העמוד האמצעי שלם, כשמתחבר עם השכינה, זהו שנאמר "ויעקב נסע סוכתה ויבן לו בית", זהו שנאמר "ויבן יהו"ה אלהים את הצלע", באותו זמן שהתחבר עמה "ויבא יעקב שלם", באותו זמן תהיה הסוכה שלמה, ל"ו ה"ס, יאהדונה"י.

ומתי יהיה עמודא דאמצעייתא שלים כד אתחבר בשכינתא הה"ד (שם לג יז) ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית הה"ד (שם נ כב) ויבן ה' אלהים את הצלע בההוא זמנא דאתחבר עמה ויבא יעקב שלם בההוא זמנא תהא סוכה שלימתא כ"ו ה"ס יאהדונה"י:

וה"ד ויבן כו' - ר"ל, שנסע לשכינה שנק' סכות, ויבן אותה בסוד בית, כמ"ש ויבן כו': סוכה שלימתא - ר"ל, שסכה הוא חסר {ל ע"א} ו', ובזמנא דאתחבר ו' עמה הוי סוכה שלימה מלא ו', ואז הוא גי' ב' שמות הללו, משא"כ בהיותה חסר ו', שאז היא גי' אלהים, ור"ל וזה ויבא יעקב שלם:

קם רבי אלעזר ואמר, אבא אבא למה נאמר ביום הראשון של סכות "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר", אמר לו בני, את כלי הקרב נוטלים בימין, ובכלי הקרב הללו רשומים ישראל שמנצחים בדין, משל למלך שהיה לו דין וקרב עם שבעים אמות, ולא היו יודעים מי נצח בדין, ושואלים אותו מי נצח בדין, אמר תסתכלו באלו שרשומים עם כלי קרב בידיהם ותדעו מי נצח בדין, "ולקחתם לכם ביום הראשון

קם רבי אלעזר ואמר, אבא אבא למה נאמר ביום הראשון של סכות "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר", אמר לו בני, את כלי הקרב נוטלים בימין, ובכלי הקרב הללו רשומים ישראל שמנצחים בדין, משל למלך שהיה לו דין וקרב עם שבעים אמות, ולא היו יודעים מי נצח בדין, ושואלים אותו מי נצח בדין, אמר תסתכלו באלו שרשומים עם כלי קרב בידיהם ותדעו מי נצח בדין, "ולקחתם לכם ביום הראשון

– מאיר התיקון –

⁹⁵ היינו ת"ת ודעת (דע"ה ח"ב קח ע"ד).
⁹⁶ עי' יט ע"א שקיו דאילנא.

במאני קרבא בידיהו ותנדעון מאן נצה דינא ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר דא אתרוג דאיהו ושכינתא לבא דאיהו עקרא דכל אברין דגופא דאינון תלת הדסים ולולב ותרי בדי ערבה לבא באמצעייתא ואברין סחור סחור ליה ובגין דא אתרוג דא שכינתא והכי אוקמוה מארי מתניתין אי נטלה בוכנתו (ג"א פטמתו) ואי עלתה חזוית על רובו פסול בגין דאיהו דמי לשכינתא דאתמר בה כלך יפה רעיתי ומום אין בך (שיה"ש ד ז):

פרי עץ הדר", זה אתרוג שהיא שכינה, הלב שהוא העיקר של כל האיברים של הגוף, שהם שלשה הדסים ולולב ושני בדי ערבה, הלב באמצע והאיברים סביב סביב לו. ולכן אתרוג זו שכינה, וכך פרשוה בעלי המשנה (סוכה לד ע"ב) אם נטלה בוכנתו (פטמו) ואם עלה חזוית על רבו פסול, משום שהוא דומה לשכינה שנאמר בה "כלך יפה רעיתי ומום אין בך".

אמאי אתמר כו' - ר"ל, ולמה לא בכל ימי הסכות: בימינא נטלין לון - כמ"ש (שמות טו ה) זמין ה' תרעץ אויב: וקרבא בע' אומין - הן ע' פרי החג, וכולן נכללין בראשון כמ"ש, שהן מסט' דע"ב, ובשם ע"ב נצחין לון, וכללא דע"ב הוא וא"ו⁹⁷, גי' י"ג, ע"ש (דף יח ע"ב)⁹⁸ ולכך ביום הראשון י"ג פרים:

כפת תמרים (ויקרא כג ז) דא לולב ועליה אתמר נפרצו עליו פסול דדא איהו מקצץ בנטיעות⁹⁹ (ס"א ל"ג דהא לולב איהו קשורא ויחודא דכלא) (מאן דמברך)¹⁰⁰ עלה ביומא קדמאה דסכות בגין דאיהו קשורא ויחודא דכלא ח"י עלמין דאיהו לקבל ח"י חולין דשררה ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין לולב דומה לשררה ורוא דלולב (תהלים צב יג) צדיק כתמר יפרח ודא איהו (דבה"א א' כט יא) כי כל בשמים ובארץ ותרגם (אונקלוס)¹⁰¹102 דאחיד בשמיא ובארעא¹⁰³:

"כפת תמרים" זה לולב, ועליו נאמר (סוכה כט ע"ב) נפרצו עליו פסול, משום שזהו מקצץ בנטיעות (שהרי לולב הוא קשור ויחוד הכל) מי שמברך עליו ביום ראשון של סוכות, משום שהוא קשור ויחוד של הכל, ח"י העולמים, שהוא כנגד שמונה עשרה חוליות של השררה, ולכן פרשוהו בעלי המשנה (ויקרא פ"ל ס"י יד) לולב דומה לשררה. וסוד הלולב, "צדיק כתמר יפרח", וזהו "כי כל בשמים ובארץ", ותרגם אונקלוס שאחזו בשמים ובארץ.

מקצץ בנטיעות מאן דמברך כו' - ר"ל, על הפסול: בגין כו' - ר"ל, שהוא יסוד כמו שמפרש והולך:

וצריך לנענע ח"י נענועין ג' בשית סטרין דאינון חתם מזרח ביה"ו וכו' שית הוי"ת דאית בהון תמני סרי אתוון וכלהו רמיוזין בספר יצירה בשית סטרין והכי אוקמוהו מארי מתניתין מוליך ומביא למאן [כה ע"ב] דארבע

וצריך לנענע שמונה עשר נענועים ג' לששה צדדים, שהם חותם מזרח ביה"ו וכו', שש היות שיש בהם שמונה עשרה אותיות, וכלם רמוזים בספר יצירה (פ"ד מ"ד) בששה צדדים. וכך פרשוהו בעלי המשנה (סוכה לז ע"ב), מוליך ומביא למי שארבע רוחות העולם שלו, מעלה ומוריד למי ששמים

– מאיר התיקון –

⁹⁷ עי' יהל אור ח"א א ע"ג: י"ג מכילין דרחמי מסט' דאברהם שהוא חסד, ובו שם ע"ב, ששרשן וה"ו אנ"י וה"ו, שר"ת י"ג מכילין, כמ"ש בתז"ח (דף עה ע"ב [ט ע"א]), ועי' דברי רבינו לקמן קע ע"א ד"ה וביה איהו.

⁹⁸ בכת"י הוא בגליון, וצ"ע כוונתו.

⁹⁹ עי' לקמן (קלה ע"ב): כל מאן דנטיל מלכות בלא ט' ספירן איהו מקצץ בנטיעות, וכל מאן דנטיל ט' ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר.

¹⁰⁰ בג"ד מצרך (גר"א).

¹⁰¹ ל"א גרסינן (גר"א).

¹⁰² עי' תז"ח טו ע"ד שהגר"א מוחק את המילה אונקלוס.

¹⁰³ עי' לעיל הערה.

וארץ שלו.

רוחות העולם דיליה מעלה ומוריד למאן
דשמיא וארעא דיליה:

ח"י נענועין - ר"ל, מסט' דח"י עלמין¹⁰⁴:

שלשה הדסים, גוף עם שתי זרועות, והם
כנגד העין וכנפי העין.
תלת הדסין גוף ותריין דרועין ואינן לקבל
עינא ותרי כנפי עינא:

ואינן לקבל כו' - ר"ל, תיקונין שבראש ויסוד ומלכות שהן לולב ואתרוג, הן פה ולשון כידוע

(ע"ח שער א"א פרק ו):

תרי בדי ערבות לקבל תריין שוקין ולקבל
תריין שפון וכד אינן כלהו אגודה חדא בלולב
דאיהו שדרה מה כתיב (שיר השירים ז ט) אמרתי
אעלה בתמר א' אתרוג ע' ערבה ל' לולב ה'
הדס כלהו אתעבידו לקבל ארבע מינין
דמרכבתא הרוכב בהון איהו יהו"ה וצריך
לסדרא בהון בהקפה כגוונא דמזבח ולמאן לגן
דאתנטעו אלין נטיעין ביה ורוא דמלה נקבה
תסובב גבר (ירמיה לא כא) נקבה נ' מן גן גבר ג'
מן גן ג"ן הוא כליל תלת וחמשין סדרין
דאורייתא דבכתב ושבע יומין דסוכות הא
שתין לקבל שתין מסכתות:

שני בדי ערבות כנגד שתי שוקים, וכנגד
שתי שפתיים. וכשהם כולם אגודה אחת עם
לולב שהוא שדרה, מה נאמר "אמרתי אעלה
בתמר", א' אתרוג, ע' ערבה, ל' לולב, ה'
הדס. כולם נעשים (כנגד) ארבעת מינים של
המרכבה, הרוכב בהם הוא יהו"ה, וצריך
לסדר בהם בהקפה כדוגמת המזבח. ולמי,
לגן שננטעו בו הנטיעות הללו. וסוד הדבר
"נקבה תסובב גבר". נקבה נ' מן גן, גבר ג' מן
גן, ג"ן הוא כולל שלשה וחמשים סדרים של
תורה שבכתב ושבעת ימי סוכות, הרי ששים
כנגד ששים מסכתות.

**תלת וחמשין סדרין - שנצבים וילך סדרא אחד הוא, ולא חלקו אלא להפסיק בין תבא לר"ה
כשחל בכ"ג:**

שמיני עצרת חג בפני עצמו ביה נביעו
דאורייתא לאשקאה אילנא דאיהו נטוע בגן
ושרשיו וענפיו איהו כגוונא דחוג הארץ דכל
חגי מתחגגין בה:

שמיני עצרת חג בפני עצמו, בו נביעת
התורה להשקות את האילן, שהוא נטוע בגן
ושרשיו וענפיו הוא כדוגמת חוג הארץ, שכל
החגים נחגגים בו.

**כגוונא דחוג הארץ - וכן כל חגי מסבבין ומשקין לשמיני עצרת, וזהו בפ"ע כמו מרכז בתוך
העיגול:**

תשיעאה ברנה ודא איהו רננו צדיקים בה'
(תהלים לג א) ודא דרנא דצדיק ח"י עלמין מתמן
רנה וביה פורקנא דה"ד צמח צדיק ומתחתיו
יצמח (ירמיה כג ה) מתחתיו ודאי היא דאיהו
עשירית לכלא וצדיק נטיל משמאלא ועמודא
דאמצעיתא מימינא¹⁰⁵ דה"ד (דברים לג ב)
מימינו אש דת למו:

התשיעי ברנה, וזהו "רננו צדיקים
ביהו"ה", וזו דרגת צדיק ח"י העולמים, משם
רינה, ובו הגאולה, זהו שנאמר "צמח צדיק
ומתחתיו יצמח", מתחתיו ודאי, אותה היא
עשירית לכל, וצדיק נטל משמאל, והעמוד
האמצעי מימין, זהו שנאמר "מימינו אש דת
למו".

– מאיר התיקון –

¹⁰⁴ עי' לעיל ג ע"ב טז ע"ב.

¹⁰⁵ לקמן נו ע"א, וכן בזוהר ח"א רנב ע"ב, ועי' לקמן לד סוף ע"א ולבא איהו לשמאלא (לש"ו).
וכן הוא לקמן דף ל ע"א (כללים ח"א סט ע"א).

מתמן רנה - ר' בכ"ח¹⁰⁶, נ' בבינה, נ' תרעין, ה' בה' ספירות שכוללן יסוד: **וביה פורקנא - כמ"ש** (ירמיה לא ו) רנו {ל ע"ב} ליעקב שמחה כמ"ש: **וצדיק נטיל כו' - חסר כאן¹⁰⁷**:

באותו זמן שיהיו שני השמות כאחד, מתעוררת בת המלך בשיר השירים ומשלי וקהלת שהם שלשת אלפים משל, שלש יודי"ן שהן שלש טפות המח שיורדות מן י' ולאן נמשכו, אל הצדיק שהוא קשת (ברית). ומה שהיה קטן נעשה גדול, וסוד הדבר שופר הולך פזר גדול, מתי יהיה זורק חץ בדמות זה **P**.

בהוא זמנא דיהון תרין שמהן כחדא אתערא ברתא דמלכא בשיר השירים ומשלי וקהלת דאינון שלשת אלפים משל תלת יודי"ן דאינון תלת טפינ דמוחא דנחתין מן י' ולאן אתמשכו לגבי צדיק דאיהו קשת (ברית) ומה דהוה קטן אתעביד גדול ורזא דמלה שופר הולך פזר גדול מתי יהא זריק חץ בדיוקנא דא **P**:

דנחתין מן י' - ר"ל חכמה מוחא, והן תלת יודי"ן דכלילין ביוד כמ"ש (כח ע"ב): **דאיהו קשת כו' - ר"ל זריק חץ כמו שמפרש והולך**:

פתח רבי שמעון ואמר, עליונים התקנו והזדרזו בכלי קרב אל הנחש, שהוא מקנן בהרים הגדולים, והוא הרג את אדם הראשון ואת כל הדורות שהיו אחריו. ולכן הכרוז יוצא בכל יום, מי שהורג את אותו הנחש שמקנן בהרים הגדולים, נותנים לו את בת המלך שהיא תפלה, שיושב על המגדל שנאמר בה "מגדל עז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב".

פתח רבי שמעון ואמר עליונים התקנו ואזדרזו במאני קרבא לגבי הויא דאיהו מקננא בטורין רברבין ואיהו קטיל לאדם קדמאה ולכל דרין דהוה אבתריה ובנין דא כרוזא נפיק בכל יומא מאן דקטיל ההוא הויא¹⁰⁹ דאיהו מקננא בטורין רברבין יהבין ליה ברתא דמלכא דאיהי צלותא דיתב על מגדלא דאתמר בה מגדל עז שם י"י בו ירוץ צדיק ונשגב (משלי יח ט):

דאיהי צלותא - ר"ל בצלותא, להרוג אותו: **מגדלא - מלכות**, וצדיק יושב על המגדל כמו שמפרש והולך:

בינתים בא הרועה הנאמן בכמה צאן ושורים ותישים ומטה בידו, העלה עיניו למגדל וראה איש אחד, נער צדיק שמו, שהיה יושב על המגדל וקשת בידו, והיה זורק חצים לנחש, וזהו פזר גדול **P**, והנחש לא היה מחשיב אותם.

אדהכי הא רעיא מהימנא קא אתי בכמה עאנין ותורין ואמרין וחוטרא בידיה סליק עיניה למגדלא ואתא (נ"א וחמא) חד בר נש עולימא צדיק שמויה דהוה יתיב על מגדלא קשתא בידיה והוה זריק חצים לגבי הויא ודא איהו פזר גדול **P** וחויא לא הוה חשיב לון:

בכמה עאנין כו' - ר"ל, ישראל לנטרא לון, עאנין מסט' דת"ת, ותורין מסט' דגבורה, ואמרין מסטרא דחסד: **וחוטרא בידיה - שבו הכה את המצרי שהוא נחש כידוע** (זהר ח"ב קיד ע"ב): **חד בר נש כו' - יסוד כמו שמפרש והולך: וקשתא כו' - הכל בצלותא כמו שמפרש והולך**:

— מאיר התיקון —

¹⁰⁶ בכתר וחכמה.

¹⁰⁷ עי' תז"ח כז ע"ג עשיראה בתפלה וכו'.

¹⁰⁸ עי' דברי רבינו בתז"ח א ע"א: מתחלה ו"ק כלולין בחכמה בהעלם, בסוד ג' טפינ דנפקין ממוחא, ג' כלולין בג', ואח"כ מצטיירין בבינה בגלוי יותר.

¹⁰⁹ עי' לקמן מב ע"ב אריכות.

(וקשתא)¹¹⁰ איהו לישנא דפומא אנווא דקשתא פומא חוט השני דא שפה חוט של קשת דביה הוה צדיק זריק חצין דאינון מלולין דצלולתא לגבי הוויא והוויא לא הוה השיב לון ולא בגין חלישו דצדיק ח"י עלמין אלא בגין חלישו דההוא דזריק לון דאיהו צדיק דלתתא מניה כד לאו איהו שלים ובגין דא לא השיב לון;

והקשת היא לשון הפה, אגוז הקשת של הפה, חוט השני השפה חוט של קשת, שבו היה הצדיק זורק חצים, שהם דברי תפילה אל הנחש, והנחש לא היה מחשיב אותם, ולא בגלל חולשתו של אותו צדיק ח"י העולמים, אלא בגלל חלשתו של אותו שזרק אותם, שהוא הצדיק שלמטה ממנו כשאינו שלם, ולכן לא החשיב אותם.

חוט השני דא שפה - ר"ל, שנאמר (שיה"ש ד ג) כחוט השני שפתותיך כו', חוט של קשת כו': דביה - ר"ל, בפה שהוא הקשת בכללו: צדיק דלתתא מניה - ר"ל, ישראל:

עד דאתא רעיא מהימנא ונטיל חץ חד וזריק לגביה דא בתר דא בצלותיה הה"ד (משלי ז כג) עד יפלה חץ כבדו דחויא דאיהו סמאל אל אחר דתמן יסודיה ועיקריה ובגין דא הכבד כועס במאי כועס במרה דאיהי דבוקה ביה ודא סם המות נוקבא דיליה זנבא דיליה יותרת הכבד יותרת אתקריאת דבתר דעבידת נאופין יהיבת שירין לבעלה וזנבא איהי שפחה (נ"א שלוהא) דיליה במרה כעים ובזנבא קטיל מרה איהי פרצוף דיליה יותרת זנב דיליה כגוונא דאדם דעביד ליה פרצוף ולבתר זנב דהאי אדם רע אתקרי ודא כגוונא דדא דא אדם (הראשון) דאתנטיל מאילנא דחיי ודא אדם דאתנטיל מאילנא דמותא:

עד שבא רועה הנאמן ונטל חץ אחד וזרק אליו זה אחר זה בתפלתו זהו שנאמר "עד יפלה חץ כבדו", של הנחש שהוא סמאל, אל אחר, ששם יסודו ועקרו, ולכן הכבד כועס (ברכות סא ע"א), במה הוא כועס, במרה שהיא דבוקה בו, וזה סם המות, הנקבה שלו, הזנב שלו, יותרת הכבד. נקראת יותרת שאחר שעשתה נאופין, היא נותנת שירים לבעלה, והזנב היא שפחה (שליח) שלו, במרה כועס, ובזנב הורג. המרה היא הפרצוף שלו, היותת זנב שלו. כדוגמא שאדם שעשה לו פרצוף ואחר כך זנב, שהאדם הזה נקרא רע, וזה כדוגמא זה, זה אדם (הראשון) שנטל מעץ החיים, וזה אדם שנטל מעץ המות.

זנבא דילי' - ר"ל, בסוד פרצוף וזנב כמו שמפרש והולך: יותרת - שהוא לשון זנב, הנותר מיניה: יותרת אתקריאת כו' - ר"ל, שהיא נותנת המותר לכבד, וזהו יותרת הכבד¹¹¹:

לבתר דיפלה חץ כבדו (משלי ז כג) זרע יורה כחץ¹¹² לגבי כלה יוד זרע דאתמשך מניה ודא ז' ואתמר בה לשלח לי למטרה (שמואל א' כ כ) ודא בית עין בית קבול לזרע (ל ע"ב) דאיהו ז' ודאי מאי מטרה דא ירח בן יומו [כו ע"א] סיהרא קדישא מטרה איהי ודאי לבת עין נקודה זעירא (ס"א נהורא זעירא) מלגיו לגבה הוה שלח חצים ברחימו דעינין מטרה ודאי שכינתא דאיהי אנינת על ישראל מהוויא בישא סמאל:

אחר ש"יפלה חץ כבדו", זרע יורה כחץ לגבי כלה, יר"ד זרע שנמשך ממנו וזה ז'. ונאמר בה "לשלח לי למטרה", וזו בת עין, בית קבול לזרע, שהוא ז' ודאי. מה זה מטרה, זה ירח בן יומו, הלבנה הקדושה, מטרה היא ודאי לבת עין, נקודה קטנה (אור קטנה) מבפנים, אליה הוא שולח חצים, באהבת העינים מטרה ודאי, השכינה שהיא מגינה על ישראל מהנחש הרע סמאל.

- מאיר התיקון -

¹¹⁰ ולדיק (גר"א).

¹¹¹ עיי' לקמן בדף נה ע"ב בד"ה כבד ושם בריש ע"ב בתיקונים ובדברי רבינו שם ובדף נט ע"ב בתיקונים ובדברי רבינו בד"ה טחול ותראה שט"ס כאן בדברי רבינו (לש"ו).

¹¹² עיי' גמ' חגיגה טו ע"א.

יוד זרע - ר"ל, שהזרע הוא טפה כמין י': **דאתמשך מיניה ו'** - ר"ל, משיכת הזרע בירייתו הוא ו': **ודא ז'** - ר"ל, י' על גבי ו' הוא ז', ר"ת זרע: **בת עין** - ר"ל, שזרע נקרא עין המים, {ל ע"ג} תלת טיפין בסוד ג' גוונין דעינא, כידוע¹¹³: **דאיהו ז' ודאי'** - ר"ל, המלכות נקראת בת שבע (זהר ח"א רלו ע"א): **מאי מטרה כו'** - ר"ל, שנאמר ביהונתן והנה שלשת החצים כו' (שמואל א' כ כ), שהן תלת טפין דמוחא ביהונתן שהוא יסוד (ליקוטי תורה שמואל א' דרוש יהונתן ודוד), ושלת למטרה למלכות סיהרא סוד דוד, שבשבילו שלח החצים ביום ר"ח, סיהרא: **ברחימו דעינין** - בסוד אהבת יהונתן ודוד, ואמר דעינין כנ"ל בת עין:

ולמאן דאיהי אגנית עליה אתמר ביה לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם באברתו יסך לך (תהלים צא ד) דא אבר מן החי צדיק ותחת כנפיו תחסה (שם) אינון ה' ה' דאת ז' ו' איהו אברתו כלול י"ו גופא דיליה ו' רישא דיליה י' גדפוי ה' ה' ובגין דא ותחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו צנה וסוחרה שכניתא עלאה ותתאה אמתו דא עמודא דאמצעיתא רישא דיליה חכמה עלאה צדיק איהו בצלמו כדמותו זכאה איהו מאן דנטיר ברית מילה ואורייתא דאיהו עמודא דאמצעיתא דתרוויהו מנינין עליה חד בעלמא דא וחד בעלמא דאתי¹¹⁴:

ולמי שהיא מגונה עליו נאמר בו "לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם באברתו יסך לך", זה איבר מן החי צדיק. "ותחת כנפיו תחסה", הם ה' ה', שאות ז' ו' היא אברתו כלול י"ו, הגוף שלו ו', הראש שלו י', כנפיו ה' ה'. ולכן "ותחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו צנה וסוחרה", שכינה עליונה ותחתונה, "אמתו" זה העמוד האמצעי, הראש שלו חכמה העליונה. הצדיק הוא בצלמו, כדמותו. אשרי הוא מי ששומר ברית מילה והתורה שהיא העמוד האמצעי, ששניהם מגנים עליו, אחד בעולם הזה, ואחד בעולם הבא.

ולמאן כו' - ר"ל, לא תירא כו' מחץ כו': **אבר מן החי** - ר"ל, דהוא ח"י עלמין: **דאת ז' ו' כו'** - ר"ל, שו"י כולם נכללי' באת ז', לפי שגוף וברית כחדא (לקמן מ ע"ב עו ע"ב), ונכלל הגוף עמודא דאמצעיתא בברית שהוא יום השביעי, כידוע אות ז', ולכן בתיבת באברתו שהוא ברית, נכלל ג"כ עמודא דאמצעיתא ששם זרע י' ואתמשך מיניה ו' כנ"ל: **אמתו דא כו'** - שנקרא אמת, כמ"ש (מייכה ז) תתן אמת ליעקב: **צדיק איהו כו'** - כמו שחכמה עם עמודא דאמצעיתא הוא ז', (כן יסוד עם עמודא דאמצעיתא), והכל בזכות התורה שהיא עמודא דאמצעיתא והברית ביסוד, שבשניהם נכלל[ים] כל השם כמ"ש, וצדיק איהו בצלמו כדמותו, וז"ש זכאה כו':

– מאיר התיקון –

¹¹³ עי' לעיל כב ע"א לענין הג' טיפות.

¹¹⁴ עי' לקמן בדברי רבינו מז ע"א ד"ה כמה טיפין: בניס נק' מצד הגופים, ותלמידים נק' בניס מצד החכמה שהוליד להם, והוא רוח הפנימי דבהן. והן ברית הלשון והמעור, ששניהם הם דעת המוליד, אלא שזה מוליד בגופני הזרע שהוא גופני מוליד בגופני, והדבור שהוא רוחני מוליד רוחני. ומכאן כמה כח הדיבור שמוליד בניס רוחנים. וז"ש (ערכין טו ע"א) נמצא האומר בפיו כו', וכן (ב"מ לג ע"א) כבוד רבו קודם לאביו, עכ"ל. וכן איתא כעין זה לקמן בדברי רבינו נג ע"א ד"ה וקשתא וחצים.

מלואים

א. עי' זהר ח"ב רמה ע"ב: לעילא מהאי פתחא אית פתחא אחרא דקודשא בריך הוא חתיר לה ואתפתח תלת זמני ביומא ולא אנעיל וקיימא לאינון מאריהון דתיובתא (או) די אושדין דמעה בצלותהון קמי מאריהון וכל תרעין ופתחין ננעלו [עד דעייל ברשותא] בר תרעין אלין דאקרין שערי דמעה:

וכד האי צלותא דדמעה סלקא לעילא ולאעלא באינון תרעין אזדמן ההוא אופן דקיימא על שית מאה חיון רברבן¹¹⁵ ורחמיא"ל שמיא ונטיל ההיא צלותא באינון דמעין צלותא עאלת ואתקשרת לעילא:

ואינון דמעין ואתארו הכא ורשימין בהאי פתחא ואית דמעין אחרנין ורשימין תדיר על כל אינון רתיכין עלאין דלא אתמחון (ס"א אתחמון)¹¹⁶ אלין אינון דמעין דאושדו לעילא ותתא כד אתחרב בי מקדשא דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום¹¹⁷ מר יבכיון ואינון דמעין דאושדין על צדיקיא וזכאין כד מסתלקי מעלמא כלהו נטלי לון אינון רתיכין וערבי לון באינון דמעין דאתושדו על חריבו דבי מקדשא ועל דא כתיב (ישעיה כה ח) ומחה יהו"ה אלהים דמעה מעל כל פנים מאן פנים אלין רתיכין עלאין קדישין ולבתר וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהו"ה דבר:

תרגום: מעל לפתח הזה יש פתח אחר שהקדוש ברוך הוא חותר לו, ונפתח שלש פעמים ביום ולא ננעל, ועומד לאותם בעלי תשובה ששופכים דמעה בתפלתם לפני רבונו. וכל השערים והפתחים ננעלים, עד שנכנסים ברשות, פרט לשערים הללו שנקראים שערי דמעה.

וכשהתפלה הזו של הדמעה עולה למעלה להיכנס באותם השערים, מזדמן אותו אופן שעומד על שש מאות חיות גדולות, ששמו רחמיא"ל, ולוקח אותה התפלה באותן דמעות, התפלה נכנסת ונקשרת למעלה.

ואותן דמעות נשארות כאן ורשומות בפתח הזה. ויש דמעות אחרות, ורשומות תמיד על כל אותן מרכבות עליונות שלא נמחות (נראות). אלה הן דמעות ששפכו למעלה ולמטה כשנחרב בית המקדש, שנאמר "הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון". ואותן דמעות ששפכו על צדיקים וטהורים כשנסתלקים מהעולם. את כולן נוטלות אותן המרכבות ומערכות אותן באותן דמעות ששפכו על חרבן בית המקדש, ועל זה נאמר "ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים". מי הפנים. אלו המרכבות העליונות הקדושות. ואחר כך, וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר.

– מאיר התיקון –

¹¹⁵ זה הפתח הוא נגד היסוד עצמו, דקיימא ברזא דשש מאות כידוע, והוא מסט' דדכורא, רוחא דאקרי ספיר, כמ"ש למטה (וזה האופן שמו רחמיא"ל, ושם משך הזרע, והוא ממונה על הבוכים בתפלה, וז"ש הלך ילך ובכה נושא משך הזרע כו', וז"ש שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך, כי הוא מסט' דרוחא הנק' ספיר, וכן ותראהו את הילד בוכה ותחמול עליו, והוא לשון רחמנות, וכן בברכת על הצדיקים, שהוא נגד יסוד אנו אומרים, ועלינו יהמו רחמיך), ואמר באד"ר דף קמא ע"ב, ואתתקן מעוי דדכורא ועייל ואתתקן בהאי אתר כל רחמיך וכל סטרא דרחמי ותאנא בהני מיעין אתאחדן שית מאה אלף מארי דרחמי ואתקרון בעלי מעיין דכתיב על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה', ורישא דקרא שמוע שמעתי אפרים מתנווד כו', השיבני ואשובה, כי אתה ה' אלקי, כי אחרי שובי נחמתי, ואחר הודיע ספקתי על ירך כו', הבן יקיר לי אפרים, אם ילד שעשועים כי מדי דברו בו זכר אזכרנו עוד, והוא בדרגא דיסוד, ששם הזכרון כידוע, ספר זכרון, וכמ"ש לקמן, ואמר על כן כו', רחם ארחמנו, וז"ס שנקרא האי אופן הממונה על בע"ת לקבל תשובתם רחמיא"ל (יהל אור).

¹¹⁶ נמחק בדרך אמת.

¹¹⁷ הן בדרגא דיסוד, שלמא דביתא, והן בוכין על משים שלום בבית בטל, ואמר בז"ח בפ' מרכבה, נפתחו השמים וחבורא לא אשתכח ונהורא אתאבד ואראה מראות מה דהו מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עלאה ולא אתגליין, השתא חמינא לון בקדרו צווחין לבר, כד"א הן אראלם וגו' כו' וצווחין תרין בכיות חד על דנחתו בגלותא לבר מתחומא דילהון, וחד על דנפתחו השמים ושלום לא אשתכח, הה"ד צעקו חוצה הא בכי' חד מלאכי שלום אינון, דהו מסטרא דשלום יבכו על ההוא שלום, בגין דחסר ההוא נהר כבר, ר"ל חסד, כמ"ש, והוא חסד דאתגלי באמה כמ"ש לעיל, ואמרו מראות, אות נעשה מר, וז"ש מר יבכיון ואראלים אמר לקמן דף ר"ג, שהן בירכין והן לבר מגופא, ועכשיו יצאו לבר לבר וזהו צעקו חוצה (בפרשת בראשית דף לח ע"א ז' הילכין כו' עמש"ש) (יהל אור). ועי' ח"א ר"י סע"א (דע"ה ח"ב מג ע"ב).

ב. עי' שער מאמרי רשב"י (לד ע"ד): וקיימא עלמא באשלמותא כו' פירוש כי עיקר בית ראשון או בית שני שניהם הם ברחל נוקבא דז"א אלא שבזמן בית ראשון כיון שהיתה שוה בקומתה אל הז"א ואז גם האימא עלאה הנצח הוד יסוד שלה מתלבשין ומתפשטין בסוד מוחין תוך ז"א עד החזה שלו כנודע וכיון שגם רחל נוקביה דז"א היתה עולה עד כנגד ראשו דז"א שהוא כנגד בינה לכן נקראת גם רחל עלמא עלאה ונקראת ה"א עלאה. אבל בבית שני אשר רחל לא עלתה רק עד החזה דז"א בלבד והי' קומתה פנים בפנים מחזה דז"א עד רגליו אשר שם אין הבינה מתפשטת תוך ז"א נכן נקרא הבית הזה השני ה"א תתאה אלא שכיון שהיתה עמו פנים בפנים היה בית המקדש השני בנוי אבל אח"כ בעת חרבן בית שני חזרה להיות אחור באחור עמו ומן החזה ולמטה בלבד ואז הנשמות היו טבועות בתוך אדם דקליפות באותו שיעור הנז' עצמו שהוא מן החזה ונמטה שלו עד רגליו אשר כל הקומה הזו היא בחינת נצח והוד הנקראים ירכין.

ג. עי' זהר (ח"ב קיט ע"ב): ובגין דא ל"מ נצ"ח¹¹⁸ תמן נצ"ח תמן ל"מ דאינון ושבועין (עו)קלין דצווחת אילת השחר על בנהא דאתתקף עלייהו קדרותא בגלותא שחרות¹¹⁹ השחר בשבעין [שנין בתרין] ובתראין [בשבעין] | (כתרין) בההוא זמנא יתקיים בישראל (ישעיה כו יז) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך יהו"ה ועל כן נקוה לך יהו"ה אלהינו¹²⁰: ובהון אילת אעילת רישהא [בין] [בן] ברכהא רישא¹²¹ איהו צדיק יסוד עולם [בין] [בן] ברכהא [ד]אינון נצח והוד¹²² ואומי לה ביה¹²³ למפרק לבנהא [בבקר] דאיהו אריה בקר ימינא דאברהם משיח בן דוד דנפיק מיהודה דאתמר ביה (בראשית מט ט) גור אריה יהודה ובגין דא (רות ג יג) חי יהו"ה שכבי עד הבקר:

תרגום: ולכן ל"מ, נצח, שם נצ"ח, שם ל"מ, שהם שבעים הקולות שצווחת אילת השחר על בניה, שהתחזק עליהם הקדרות בגלות, שחרות השחר, בשבעים שנים, בשנים באותו הזמן, יתקיים בישראל "כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך ה'", ועל כן נקוה לך ה' אלהינו.

ובהם האילת מכניסה ראשה בין ברכיה, הראש הוא צדיק יסוד עולם, בין ברכיה שהם נצח והוד, ונשבע לה בו לפדות את בניה בבוקר, שהיא אריה. בוקר ימין של אברהם. משיח בן דוד שיוצא מיהודה, שנאמר בו "גור אריה יהודה" ולכן "חי ה' שכבי עד הבוקר".

– מאיר התיקון –

¹¹⁸ דבב' המזמורים מזמור יענך ה' ביום צרה צווח' דאילת השחר בכובד הגלות בע' שנין הנ"ל (יהל אור).

¹¹⁹ דהלילה נמשל לגלות ובקר לגאולה כמ"ש לקמן שכבי עד הבקר וקודם הגאולה יכבד הגלות יותר מכל הגלות כמ"ש בגלות מצרים תכבד העבודה כו' וזהו למהר הגאולה כמ"ש (ברכות ו ע"ב) אגרא דכלה דוחקא, והוא שחרות השחר, שקודם שמתחיל להאיר היום הוא מחשיך יותר מכל הלילה ולכן נקרא שחר, וע' קלין הן ע' שנה והן נקראין חבלי משיח שכל הגלות דומה להרה שמתקרבת הלידה כל יום והגאולה דומה ללידה, כמ"ש היולד גוי כו' כי ילדה ציון כו', וכשמתקרבת לילד אז כואבת יותר מכל ימי הריונה כמ"ש הרבה כו' והרונך צער הריון שהוא הגלות וכשיושבת על המשבר זהו חבלי משיח וז"ש "בההוא זמנא וכו'" (יהל אור).

¹²⁰ דזה נאמר ג"כ על הע' שנין כמו היושבת על המשבר שתקוה לילד מהרה כן יקו באותו זמן לגאול מהרה, וז"ש לראות מהרה בתפארת עוזך ולכן יש בו ע' תיבות ועל כל הוא תיבה אחת (מצאתי כתוב על הגליון: ר"ל מלת כ"ן גימ' ע' וז"ש ברע"מ כ"ן היינו כו' וזהו על כ"ן נקוה) (יהל אור).

¹²¹ דאיהו ראש דידיה כמ"ש על ראש המטה יסוד כמ"ש בזהר בכ"מ (יהל אור).
¹²² שמהן בנינה כידוע וז"ש ברכהא (יהל אור).

¹²³ ר"ל ביסוד שבו תליא השבועה כמ"ש לעיל, וכן האבות שים נא ידך תחת ירכי כו' וז"ש חי ה' שכבי עד הבקר כמ"ש ואמר בין ברכהא שהן הע' שנין שהוא מסטרא דנצח כנ"ל ואע"ג דקאמר לעיל מסט' דנצח הוא מכל נה"י וכן הגאולה שאמר מסטרא דחסד אמר לקמן שיהיה מכל ג"ס חג"ת וכן יהיה בע' שנין בבחי' דחג"ת בנה"י (יהל אור).